

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Праектар па вучэбнай рабоце
і адукацыйных інавацыях

А.М. Здрок

2020 г.

Регистрацыйны № ВЛ-8158/вуч.

ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей

1-31 02 01 Геаграфія (па накірунках)

Накірункі спецыяльнасці

1-31 02 01-02 Геаграфія (навукова-педагагічная дзейнасць)

1-31 02 01-05 Геаграфія (гедэмографія)

1-33 01 02 Геаэкалогія

1-56 02 02 Геайнфармацыйныя сістэмы (па накірунках)

Накірункі спецыяльнасці

1-56 02 02-01 Геайнфармацыйныя сістэмы (земельна-кадастравыя)

1-56 02 02-02 Геайнфармацыйныя сістэмы (спецыяльныя)

2020

Вучэбная праграма састаўлена на аснове адукатычных стандартуў вышэйшай адукаты для спецыяльнасцей 1-31 02 01 Геаграфія (па накірунках), 1-33 01 02 Геаэкалогія, зацверджаных пастановай Міністэрства адукаты Рэспублікі Беларусь № 88 ад 30.08.2013 г., адукатынага стандарту вышэйшай адукаты для спецыяльнасці 1-56 02 02 Геайнфармацыйныя сістэмы (па накірунках), зацверджанага пастановай Міністэрства адукаты Рэспублікі Беларусь № 7 ад 03.02.2016 г., тыповай праграмы “Геаграфія Беларусі” № ТД-G 569 /тып., зацверджанай Міністэрствам адукаты Рэспублікі Беларусь ад 05.04.2016 г., вучэбных планаў № G 31-151/уч ад 30.05.2013 г., № G 31-210/уч ад 29.05.2015 г., № I 56-006/уч ад 29.05.2015 г., № Н 33-011/уч ад 30.05.2013 г. і № G31з/171/уч. ад 30.05.2013 г.

СКЛАДАЛЬНИКІ:

М.М. Брылеўскі, дацэнт кафедры геаграфічнай экалогіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат геаграфічных навук, дацэнт
А.М. Шавель, старшы выкладчык кафедры эканамічнай і сацыяльнай географіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

РЭЦЭНЗЕНТ:

Хоміч В.С. – намеснік дырэктара Інстытута прыродакарыстання НАН Беларусі, доктар геаграфічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай геаграфічнай экалогіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (пратакол № 7 ад 12.02.2020 г.);

Кафедрай эканамічнай і сацыяльнай географіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (пратакол № 8 ад 13.02.2020 г.);

Навукова-метадычным Саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (пратакол № 4 ад 25.03.2020 г.)

Загадчык кафедрай _____

А.М. Вітчанка

Загадчык кафедрай _____

К.А. Анціпава

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Мэты і задачы вучэбнай дысцыпліны

Мэта – вывучэнне асаблівасцяў прыроды Беларусі, вызначэнне ўзаемасувязі прыродных кампанентаў і магчымасцяў рацыянальнага прыродакарыстання, тэндэнцый змянення геасістэм, атрыманне грунтоўных, сістэмных ведаў аб умовах і фактарах устойлівага, інавацыйнага сацыяльна арыентаванага развіцця і аптымальнай тэрытарыяльной арганізацыі гаспадаркі Беларусі на сучасным этапе глабалізацыі і рэгіяналізацыі сусветнай эканомікі.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- фарміраванне ў студэнтаў неабходных ведаў аб асобных прыродных кампанентах: нетрах і карысных выкапнях, рэльефе, клімаце, аб'ектах гідраграфіі, глебах, раслінным покрыве і жывёльным свеце;
- набыццё навыкаў ацэньвання прыродных рэсурсаў асобных рэгіёнаў, выяўлення магчымасцяў рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў,
- фарміраванне навыкаў праводзіць параўнальны аналіз стану прыродных комплексаў асобных рэгіёнаў, устанаўліваць перспектывы пашырэння сеткі асабліва ахоўных прыродных тэрыторый Беларусі;
- устанаўленне ўзаемасувязяў паміж прыроднымі кампанентамі і вывучэнні асаблівасцяў асобных фізіка-геаграфічных рэгіёнаў з улікам іх ландшафтнай структуры;
- вызначэнне вынікаў уплыву гаспадарчай дзейнасці на навакольнае асяроддзе, складанне прагноза развіцця прыродных працэсаў.
- фарміраванне навыкаў калектыўнай работы пры правядзенні разлікаў і вызначэнні дынамікі змянення прыродных кампанентаў у выніку антрапагеннага ўздзеяння, а таксама самастойнай работы пры выкананні індывідуальных заданняў па харектарыстыцы фізіка-геаграфічных раёнаў;
- вызначэнне месца Беларусі ў міжнароднай супольнасці як суверэннай, незалежнай, індустрыйнай развітай дзяржавы ў цэнтры Еўропы, уznікшай пасля распаду СССР;
- вывучэнне асаблівасцей беларускай мадэлі паятапнага рэфармавання эканомікі ў 1991–2019 гг. і стратэгіі развіцця да 2035 г.;
- ацэнка прыродна-рэсурснага, сацыяльна-дэмографічнага, навуковатэхнічнага, інавацыйнага, вытворча-эканамічнага патэнцыялаў краіны і значэння тэрытарыяльнай арганізацыі гаспадаркі ў іх эфектыўным выкарыстанні;
- харектарыстыка сучаснага стану асноўных галіновых і міжгаліновых комплексаў (кластараў) рэспубліканскага і рэгіянальных узроўняў, сфер і відаў эканамічнай дзейнасці, проблем і напрамкаў іх мадэрнізацыі, рэструктурызацыі і удасканалення тэрытарыяльнай арганізацыі;
- аналіз фактараў дыферэнцыяцыі ўзроўняў сацыяльна-эканамічнага і экалагічнага развіцця рэгіёнаў рэспублікі і напрамкаў рэгіянальной палітыкі

па ўдасканаленні спецыялізацыі і комплекснасці іх гаспадаркі, павышэнні канкурэнтаздольнасці на ўнутраным і знешніх рынках.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з вышэйшай адукацыяй.

Вучэбная дысцыпліна “Геаграфія Беларусі” складаецца з двух частак: “Фізічнай геаграфіі Беларусі” і “Сацыяльна-эканамічнай геаграфіі Беларусі” і адносіцца да цыкла спецыяльных дысцыплін дзяржаўнага кампанента.

Програма састаўлена з улікам міжпрадметных сувязей з вучэбнымі дысцыплінамі “Геаграфія глеб з асновамі глебазнаўства”, “Геамарфалогія”, “Гідралогія”, “Ландшафтазнаўства”, “Тэорыя сацыяльна-эканамічнай геаграфіі”, “Метады геаграфічных даследванняў”, “Геаграфія насельніцтва” і інш.

Патрабаванні да кампетэнцый

Засваенне вучэбнай дысцыпліны “Геаграфія Беларусі” павінна забяспечыць фарміраванне наступных **акадэмічных, сацыяльна-асабістых і прафесійных кампетэнцый** спецыяліста для спецыяльнасцей 1-31 02 01 Геаграфія (па накірунках), 1-33 01 02 Геаэкалогія:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарытычныя веды для вырашэння тэарытычных і практычных задач;

СЛК-1. Валодаць якасцямі грамадзяніна;

ПК-1. Выкарыстоўваць асноўныя законы прыродазнаўчых дысцыплін, законы і законамернасці навук пра Зямлю ў прафесійной дзейнасці;

ПК-4. Вызначаць праблемы ў галіне навук пра Зямлю і ажыццяўляць пастанову навуковых задач, якія маюць як тэарытычны інтэрэс, так і практычную значнасць у вобласці глабальнага і рэгіональнага прыродакарыстання;

ПК-7. Састаўляць аналітычныя агляды літаратуры па тэме даследаванняў, аналізуаці інфармацыйныя і картаграфічныя дадзеныя па вывучаемай праблеме, абасновываць мэтанакіраванасць правядзення навуковых даследаванняў;

ПК-8. Складаць спрэваздачы па навукова-даследчых працах, рыхтаваць навуковыя даклады і артыкулы, паведамленні і рефераты;

ПК-9. Выконваць палявыя і лабараторныя даследаванні стану асобных прыродных кампанентаў, прыродных, прыродна-антрапагенных і сацыяльна-эканамічных комплексаў;

ПК-12. Будаваць і выкарыстоўваць мадэлі для апісання і прагназавання розных з'яў у эканоміцы, рассяленні насельніцтва і сацыяльнай дзейнасці, праектаваць сацыяльна-эканамічную дзейнасць у вобласці рацыональнага прыродакарыстання;

ПК-13. Аналізуаці гістарычныя і сучасныя праблемы эканамічнага і сацыяльнага жыцця грамадства, праблемы і тэндэнцыя яго ўстойлівага развіцця;

ПК-21. Выконваць прагноз сацыяльна-эканамічных вынікаў рэалізацыі Дзяржаўных праграм эканамічнага і сацыяльнага развіцця;

ПК-22. Праводзіць экспертызу дэмографічнай сітуацыі на глабальным і рэгіянальным узроўні, трансфармацыі сістэм рассялення;

ПК-24. Праектаваць турысцкія эккурсійныя маршруты і вучэбныя экалагічныя сцежкі і праводзіць іх экспертызу.

Засваенне вучэнай дысцыпліны “Геаграфія Беларусі” павінна забяспечыць фарміраванне наступных **акадэмічных, сацыяльна-асабістых і прафесійных кампетэнцый** спецыяліста для спецыяльнасці 1-56 02 02 Геаінфармацыйныя сістэмы (па накірунках):

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарытычныя веды для вырашэння тэарытычных і практычных задач;

СЛК-1. Валодаць якасцямі грамадзяніна;

ПК-1. Вызначаць праблемы ў галіне навук пра Зямлю і ажыццяўляць пастанову навуковых задач, якія маюць як тэарытычны інтэрэс, так і практычную значнасць у вобласці глабальнага і рэгіянальнага прыродакарыстання;

ПК-16. Праводзіць комплексную тэрытарыяльную экспертызу прыродна-гаспадарчых і сацыяльна-еканамічных праектаў у розных галінах прыродакарыстання;

ПК-17. Арганізоўваць і праводзіць маніторынг навакольнага асяроддзя, праводзіць паспартызацыю земельных участкаў, аб'ектаў нерухомасці, сацыяльна-еканамічных аб'ектаў, паселішч і тэрыторый.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнты павінны:

ведаць:

- асаблівасці тэрытарыяльнага размяшчэння прыродных кампанентаў, прыродных комплексаў і прыродных рэурсаў у межах Беларусі;

- заканамернасці працякання фізіка-геаграфічных працэсаў;

- просторава-часовыя асаблівасці змененняў рэльефу, клімату, гідрографіі, глебава-расліннага покрыва і жывёльнага свету ў выніку прыродных працэсаў і гаспадарчай дзейнасці;

- гісторыю фарміравання геолага-геамарфалагічнай асновы тэрыторыі, глебава-расліннага покрыва, ландшафтаў;

- асноўныя паказчыкі, якія характарызуюць месца Беларусі ў сусветнай гаспадарцы, спецыялізацыю ў міжнародным падзеле працы, рэйтынгі краіны па індэксе развіцця чалавечага патэнцыялу інвестыцыйнай прывабнасці, забяспечанасці рэурсамі і інш.;

- факты і асаблівасці размяшчэння ў Беларусі вядучых вытворчасцей, буйнейшых прадпрыемстваў, тэхналагічных і эканамічных сувязей паміж імі, а таксама з размяшчэннем сырэвінных, працоўных рэурсаў, інфраструктурных аб'ектаў, рынкаў збыту прадукцыі;

умець:

- праводзіць аналіз літаратурных, фондавых і статыстычных крыніц па стану прыродных комплексаў Беларусі;

- выбіраць аптымальныя варыянты выкарыстання прыродных рэурсаў,

- на аснове аналіза і крытычнага абдумвання фактаў прагназаваць развіццё прыродных комплексаў;
- аргументаваць свой позірк на перспектывы выкарыстання прыродных рэурсаў фізіка-геаграфічных раёнаў Беларусі;
- карыстацца крыніцамі статыстычнай інфармацыі (айчыннымі і замежнымі) для разлікаў патрэбных сацыяльна-эканамічных паказчыкаў і іх дынамікі;
- аналізаваць умовы і фактары эфектыўнага развіцця і размяшчэння розных відаў эканамічнай дзейнасці ў Беларусі, яе рэгіёнах, асобных гарадскіх паселішчах, сельскіх мясцовасцях;
- аргументаваць і парыўноўваць варыянты размяшчэння асобных прадпрыемстваў і галін вытворчасці, спецыялізацыю і комплекснасць развіцця гаспадаркі рэніёнаў Беларусі, асобных гарадоў, іх канкурэнтаздольнасць.

валодаць:

- матэматыка-статыстычнымі метадамі аналізу фізіка-геаграфічных працэсаў і ацэнкі прыродных комплексаў;
- метадамі пабудовы графікаў і дыяграм, разліку колькасных паказчыкаў, каэфіцыентаў і індэксаў, геаінфармацыйнага мадэлявання, праграмнымі пакетамі ArcView і ArcGIS;
- метадычнымі падыходамі да аргументавання інтэгральнага эканоміка-геаграфічнага раянавання Беларусі, выканання ацэнкі спецыялізацыі, структуры, тэрытарыяльнай арганізацыі гаспадаркі сучасных рэгіёнаў і вызначэння напрамкаў удасканалення рэгіональнага развіцця Беларусі;
- геаграфічнай наменклатурай па прыродных і сацыяльна-эканамічных аб'ектах Беларусі.

Структура вучэбнай дысцыпліны

Вучэбная дысцыпліна “Геаграфія Беларусі” выкладаецца на 3 курсе, першая частка (фізічная геаграфія) – у 5-м семестры, другая частка (сацыяльна-эканамічна геаграфія) – у 6-м семестры.

Згодна з адукацыйнымі стандартам на вывучэнне “Геаграфіі Беларусі” на дзённой форме атрымання вышэйшай адукацыі адводзіцца 264 гадзіны, у тым ліку 132 аўдыторныя гадзіны.

Размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў на дзеннай форме навучання: лекцыі – 76 гадзін; практичныя заняткі – 40 гадзін, кіруемая самастойная работа – 16 гадзін:

- у 5-м семестры: лекцыі – 36 гадзін, практичныя заняткі – 20 гадзін (з іх 10 гадзін – дыстанцыйнае навучанне (ДН)), КСР – 10 гадзін (з іх 2 ДН);
- у 6-м семестры: лекцыі – 40 гадзін, практичныя заняткі – 20 гадзін, КСР – 6 гадзін (з іх 6 ДН).

На завочнай форме атрымання вышэйшай адукацыі адводзіцца 264 гадзіны, у тым ліку 36 аўдыторныя гадзіны.

Размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў на завочнай форме навучання: лекцыі – 22 гадзіны; практычныя заняткі – 14 гадзін.

- у 7 семестры: 20 аўдыторных гадзін, з іх: лекцыі – 12 гадзін, практычныя заняткі – 8 гадзін;
- у 8 семестры: 16 аўдыторных гадзін, з іх: лекцыі – 10 гадзін, практычныя заняткі – 6 гадзін;

Працаёмістасць вучэбнай дысцыпліны складае 7 заліковых адзінак, з іх: 3,5 заліковыя адзінкі ў 5 семестры, 3,5 заліковыя адзінкі ў 6 семестры.

Формы бягучага контролю: экзамены у 5-м і 6-м семестрах на дзеннай форме навучання, у 7-м і 8-м семестрах – на завочнай форме навучання.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

ЧАСТКА I. ФІЗІЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ

Раздел 1. Геаграфічнае становішча і даследаваннасць прыродных умоў

Тэма 1.1 Уводзіны. Геаграфічнае становішча

Прадмет і задачы вучэбнай дысцыпліны. Агульны агляд прыроды Беларусі. Геаграфічнае становішча і яго ўпłyў на фізіка-геаграфічныя працэсы, што працякаюць у краіне. Ацэнка фізіка-геаграфічнага становішча.

Тэма 1.2 Даследаваннасць прыродных умоў

Асноўныя этапы вывучэння прыроды Беларусі: дасавецкі (да 1919 г.), даваенны (да 1941 г.), сучасны. Геаграфічныя звесткі ў працах вучоных XV – XIX стагоддзяў. Картаграфаванне тэрыторыі Беларусі. Пачатак сістэматычных назіранняў за прыроднымі кампанентамі. Экспедыцыянае вывучэнне тэрыторыі Беларусі. Акадэмічныя экспедыцыі І.І. Ляпёхіна і В.М. Севяргіна, экспедыцыя ваенных тапографаў, Заходняя экспедыцыя на чале з І.І. Жылінскім. Даследаванні прыродных умоў Р.П. Гельмерсена, П.А. Туткоўскага, А.Н. Карнажыцкага, П.Я. Армашэўскага, Г.Б. Місуны, Я.У. Апокава, К.С. Весялоўскага, А.Г. Кіркора і інш.

Даследаванні прыродных умоў і рэсурсаў на даваенным этапе. Геаграфічныя даследаванні А.А. Смоліча. Працы М.Ф. Бліадуха, М.М. Цапенка, Я.М. Афанасьевіча, А.І. Кайгарадава, І.Д. Юркевіча і інш. Стварэнне навуковых школ і навуковых устаноў.

Важнейшыя накірункі геаграфічных даследаванняў на сучасным этапе. Навуковыя школы. Сучасныя метады даследаванняў. Працы Г.І. Гарэцкага, А.С. Махнача, Р.Г. Гарэцкага, К.І. Лукашова, Б.М. Гурскага, Г.В. Багамолава, А.К. Карабанава, А.А. Махнача, А.В. Матвеева, В.А. Дзяменцьева, І.С. Лупіновіча, П.П. Рагавога, А.Р. Мядзведзеў, В.С. Аношкі, А.Х. Шкляра, В.П. Якушкі, В.М. Шырокава, У.Ф. Логінава, Г.І. Марцынкевіч, А.М. Вітчанка і інш. Роля геаграфіі ў вырашэнні сучасных гаспадарчых задач.

Раздел 2 Геолага-геамарфалагічная будова тэрыторыі Беларусі

Тэма 2.1 Тэктанічная будова Беларусі

Зямная кара і верхняя мантыя на тэрыторыі Беларусі. Фарміраванне крышталічнага фундамента ў археі – раннім пратэрразоі і этапы яго развіцця. Стратыграфічныя падраздзяленні крышталічнага фундамента па складу, умовах залягання і паходжанню. Будова крышталічнага фундамента. Тыпы геаструктурных абласцей па структурна-рэчываму мегакомплексу. Галоўныя геаструктурныя элементы фундамента. Структурнае разябаннне Беларусі. Кальцевыя структуры і лінеаменты літасферы ў межах Беларусі. Лінейныя складкаватыя структуры і граніта-гнейсавыя купалы. Суперрэгіональныя і

рэгіональныя разломы. Тэктанічнае раянаванне тэрыторыі Беларусі па паверхні фундамента. Буйнейшыя тэктанічныя структуры і этапы іх фарміравання. Неатэктанічныя рухі і іх фіксацыя. Сучасныя геалагічныя працэсы на тэрыторыі краіны.

Тэма 2.2 Фарміраванне платформавага чахла

Асноўныя геалагічныя падзеі позняга пратэразоя і фанеразоя. Тыпы платформавага чахла. Стратыграфія. Этапы фарміравання платформавага чахла: верхнепратэразойскі, ніжнепалеазойскі, верхнепалеазойскі, меза-кайназойскі. Разломы платформавага чахла. Адклады геалагічных перыяду, іх распаўсюджванне і асаблівасці палеагеаграфічнага развіцця тэрыторыі Беларусі. Уплыў на фарміраванне карысных выкапняў.

Асаблівасці развіцця тэрыторыі Беларусі ў чацвярцічным перыядзе. Палеагеаграфія чацвярцічнага перыяду. Мацерыковыя зледзяненні і іх межы. Міжледавікоўі. Галоўныя схемы стратыграфіі чацвярцічных адкладаў. Асноўныя генетычныя тыпы чацвярцічных адкладаў, іх склад і распаўсюджванне. Асаблівасці развіцця прыродных кампанентаў у галацэні. Тэхнагенные ўтварэнні. Сучасныя геалагічныя працэсы.

Тэма 2.3 Карысныя выкапні Беларусі

Класіфікацыя карысных выкапняў па ўмовах залягання, выкарыстання, ступені геалагічнай вывучанасці і прымесловай засвоенасці. Састаў, умовы залягання, утварэння і магчымасці выкарыстання. Гаручыя карысныя выкапні: нафта і спадарожны газ, буры вугаль, гаручыя сланцы і торф. Металічныя карысныя выкапні: жалезныя руды, баксіт-даўсанітавыя руды, пражулленні каляровых металаў, рэдкіх і рэдказямельных элементаў, золата. Неметалічныя карысныя выкапні: горна-хімічная сырэвіна і будаўнічыя матэрыялы. Каменная і калійныя солі, гіпс, фасфарыты, даламіты, сапропелі, трэпелы і апокі. Цэментавая і гліністая сырэвіна: мел, мергель, лёгкаплаўкія, вогнетрывальныя і тугаплаўкія гліны, каалін. Шкловыя і фармовачныя пяскі. Будаўнічы камень: граніты, дыярыты. Цагельныя гліны, будаўнічыя пяскі, пясчана-жвіровыя сумясі. Бурштын, алмазы. Вадкія карысныя выкапні: прэсныя і мінеральныя падземныя воды, металаносныя расолы. Спосабы распрацоўкі і экалагічныя праблемы здабычы карысных выкапняў. Перспектывы пошукаў новых радовішчаў карысных выкапняў.

Тэма 2.4 Рэльеф Беларусі і яго гаспадарчае выкарыстанне

Агульныя рысы будовы паверхні Беларусі. Тэрытарыяльная адрозненні рэльефу. Асноўныя ўзвышшы, раўніны і нізіны, ракчыя даліны. Марфаметрыя і марфалогія рэльефу. Гушчыня і глыбіня расчленення рэльефу. Галоўныя фактары і ўмовы ўтварэння рэльефу Беларусі. Сувязь араграфіі з геалагічнай будовай і тэкtonікай. Будова дачацвярцічнай паверхні. Суадносіны морфаструктуры і морфаскульптуры. Краявыя ледавіковыя ўтварэнні. Будова

рачных далін. Сучасныя рэльефаўтаральныя працэсы. Таксанамічныя адзінкі класіфікацыі рэльефу Беларусі: клас, група, тып, падтып, форма. Асноўныя генетычныя тыпы рэльефу: ледавіковы, водна-ледавіковы, азёрна-ледавіковы, алювіальны, азёрна-алювіальны, флювіальны, суфазійна-карставы, эоловы, азёрна-балотны, схілавы, гравітацыйны, тэхнагенны. Занальнія рысы рэльефу. Геамарфалагічнае раянаванне па Л.М. Вазнячуку, А.В. Матвееву. Рэльеф абласцей (нізін Палесся, раёнін і нізін Перадпалесся, Цэнтральная беларускіх краявых ледавіковых узвышшаў і град, Беларускага Паазер'я) і геамарфалагічных раёнаў. Гаспадарчае значэнне рэльефу.

Раздел 3 Асаблівасці клімату і гідраграфіі Беларусі

Тэма 3.1 Клімат Беларусі і яго сучаснае змяненне

Агульныя рысы клімату Беларусі. Кліматадаўтаральныя працэсы і фактары. Сонечная радыяцый і яе размеркаванне па тэрыторыі. Радыяцыйны баланс. Атмасферны ціск паветра. Цыркуляцыя паветраных мас. Тыпы паветраных мас, іх паўтаральнасць. Цыкланічная і антыцикланічная дзейнасць. Пераважаючыя напрамкі вятроў. Цеплавы рэжым Беларусі. Тэмпература паветра і яе тэрытарыальнае размеркаванне па сезонах года. Тэмпература глебы. Водны рэжым Беларусі. Вільготнасць паветра. Воблачнасць. Атмасферныя ападкі, іх размеркаванне па тэрыторыі і сезонах года. Снегавое покрыва, яго магутнасць і ўстойлівасць. Небяспечныя метэаралагічныя з'явы: навальніцы, туманы, град, замаразкі, мяцеліцы і інш.

Характарыстыка сезонаў года. Кліматычныя рэсурсы і іх ацэнка. Агракліматычнае раянаванне. Ацэнка ўплыву клімату на гаспадарчую дзейнасць. Біякліматычныя паказчыкі. Камфортнасць надвор'я і клімату. Сучасныя змяненні клімату і іх уплыву на гаспадарчую дзейнасць.

Тэма 3.2 Гідраграфічная сетка і водныя рэсурсы Беларусі

Асаблівасці гідраграфіі Беларусі. Рачная сетка і сцёк. Водападзелы і галоўныя басейны. Гушчыня рачной сеткі. Паверхневы і падземны сцёк. Схілы і хуткасць цячэння. Тыпы жыўлення. Гідрахімічны склад рачных вод. Рэжым рэк па сезонах года, лядовы рэжым. Сучасныя гідралагічныя працэсы. Гідралагічнае раянаванне. Гідраграфічная характарыстыка галоўных басейнаў і рэк. Гаспадарчае значэнне рэк. Уплыв антрапагеннага ўздзеяння на сцёк. Проблема малых рэк. Каналы і іх выкарыстанне.

Азёры і іх размяшчэнне. Марфаметрыя азёр. Тыпы азёрных катлавін. Азёрнасць тэрыторыі. Гідралагічны рэжым азёр: жыўленне, ваганне ўзроўня, тэмпературны і лядовы рэжым. Гідрахімічны рэжым. Прыродная і гаспадарчая класіфікацыя азёр. Характарыстыка асноўных азёрных груп. Ацэнка і асаблівасці выкарыстання прыродных рэсурсаў азёр. Вадасховішчы і сажалкі, іх гаспадарчае значэнне і ўплыву на навакольнае асяроддзе. Падземныя воды.

Артэзіянскія басейны на тэрыторыі Беларусі. Водныя рэсурсы і іх ацэнка. Экалагічныя праблемы выкарыстання водных рэсурсаў.

Раздел 4 Глебава-расліннае покрыва і жывёльны свет Беларусі

Тэма 4.1 Глебавае покрыва і зямельные рэсурсы Беларусі

Фактары і працэсы глебаўтварэння на тэрыторыі Беларусі. Дзяленне глебаўтваральных парод па генэзісу і грануламетрычнаму складу. Класіфікацыя глеб: тыпы, падтыпы, роды, віды і разнавіднасці глебаў. Асноўныя тыпы і падтыпы глебаў, іх распаўсюджванне. Аўтаморфныя глебы: дзярновыя і дзярнова-карбанатныя, дзярнова-падзолістыя, падзолістыя і бурыя лясныя. Паўгідраморфныя (забалочаныя) глебы: дзярнова-падзолістыя забалочаныя, балотна-падзолістыя, дзярновыя забалочаныя, алювіяльныя. Гідраморфныя (тарфяна-балотныя) глебы, тарфяна-балотныя нізінныя, тарфяна-балотныя вярховыя, алювіяльныя балотныя. Антрапагенавыя глебы.

Структура глебавага покрыва. Рэгіянальныя асаблівасці глебавага покрыва. Якасная ацэнка глебаў. Эрозія глеб і барацьба з ёй. Комплексная меліярацыя. Глебава-геаграфічнае раянаванне. Глебавыя правінцыі. Зямельныя рэсурсы і праблемы іх выкарыстання.

Тэма 4.2 Расліннасць Беларусі і яе рэгіянальныя асаблівасці

Фарміраванне расліннага покрыва. Сучасны склад флоры. Размеркаванне флоры па жыццёвых формах, па ўвільгатненню глебаў, Элементы і тыпы флоры. Антрапагенізацыя флоры. Інтрадукаваныя расліны (культурныя расліны палёў, лекавыя, дэкаратыўныя).

Прыроднае расліннае покрыва Беларусі. Тыпы расліннасці (занальная, інтразанальная, азанальная). Лясная расліннасць. Лясістасць. Класіфікацыя экалагічных тыпаў лесу. Узроставая, фармацыйная і тыпалагічная структура. Тыпы лясоў: хвойныя, шыракалістыя, шыракаліста-хвойныя, дробналістыя лясы. Раянаванне лясоў. Геабатанічныя падзоны і акругі. Гаспадарчае выкарыстанне і аднаўленне лясоў Беларусі. Экалагічныя праблемы лясоў.

Лугавы тып расліннасці. Класы лугоў: поймавыя і пазапоймавыя. Тыпы лугоў: поймавыя высокага, сярэдняга і нізкага ўзроўня, сухадольныя, нізінныя. Фларыстычны склад і сезонная дынаміка. Структура лугавых травяністых супольніцтваў. Гаспадарчая ацэнка лугавых фармацый.

Балотная расліннасць. Біясферныя функцыі балот. Асноўныя тыпы і падтыпы балот: вярховыя, пераходныя, нізінныя; лясныя, леса-багнавыя і багнавыя. Фларыстычны склад і асаблівасці будовы фітацэнозаў балот. Раянаванне балот. Гаспадарчае выкарыстанне і ахова балотнай расліннасці.

Хмызняковая расліннасць. Ксерафітныя, мезафітныя, гігра- і гідрафітныя хмызнякі. Водная расліннасць. Асаблівасці распаўсюджання гіграфітаў і гідрафітаў у вадаёмах рэспублікі. Расліннасць узбярэжжаў і водных акваторый.

Тэма 4.3 Жывёльны свет Беларусі

Развіццё фаўны ў чацвярцічным перыядзе. Роля чалавека ў змяненні відавога складу фаўны. Сучасны склад. Фаўністычныя элементы. Акліматызаваныя віды. Зоацэнозы. Фаўністычныя комплексы. Жывёльны свет лясоў, вадаёмаў і ўзбярэжжаў, балот і заліўных лугоў, палёў і лугоў, пасяленняў чалавека. Гаспадарчае значэнне. Зоагеаграфічнае раянаванне Беларусі. Проблемы выкарыстання і аховы жывёльнага свету.

Тэма 4.4 Прыродаахоўныя тэрыторыі Беларусі. Захаванне біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці

Тыпы прыродаахоўных тэрыторый Беларусі. Запаведнікі і прыродныя нацыянальныя паркі, заказнікі і помнікі прыроды рэспубліканскага і мясцовага значэння. Захаванне біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці. Перспектывы павелічэння прыродаахоўнага патэнцыялу рэгіёнаў Беларусі і стварэнне адзінай экалагічнай сеткі.

Раздел 5 Прыроднае раянаванне

Тэма 5.1 Прыватныя комплексы і прынцыпы фізіка-геаграфічнага раянавання

Класіфікацыя ландшафтаў Беларусі. Клас, тып, падтыпы, роды, падроды, віды ландшафтаў. Асаблівасці размяшчэння і харэктарыстыка родаў ландшафтаў. Занальнія і правінцыяльныя асаблівасці ландшафтаў. Ландшафтнае раянаванне. Антрапагенныя ландшафты.

Фізіка-геаграфічнае раянаванне па В.А. Дзяменецьеву, у адзінай Еўрапейскай дзесятковай сістэме раянавання. Фізіка-геаграфічныя падзоны, правінцыі, акругі і раёны, асаблівасці выдзялення і размяшчэння. Захаванасць прыродных геасістэм.

Тэма 5.2 Беларуская Паазерская правінцыя

Геаграфічнае становішча і межы. Агульная харэктарыстыка прыродных умоў і рэурсаў. Уплыў апошняга ледавіка на фарміраванне прыродных комплексаў. Ландшафтная структура. Асаблівасці прыроды фізіка-геаграфічных раёнаў акругі Віцебскага Паазер'я, Браслаўскага Паазер'я, Нарачана-Ушацкага Паазер'я, Падзвіння. Прывродаахоўны патэнцыял. Выкарыстанне прыродных рэурсаў і экалагічныя праўлемы.

Тэма 5.3 Заходнє-Беларуская правінцыя

Геаграфічнае становішча і межы. Прывратныя ўмовы і рэсурсы. Шырокое распаўсюджванне ўзвышшаў і іх уплыў на геаграфічныя працэсы. Ландшафтная структура правінцыі. Асаблівасці прыроды фізіка-геаграфічных раёнаў Цэнтральнай акругі Беларускай грады, Панямоння, Паўднёва-заходнай акругі Беларускай грады. Прывродаахоўны патэнцыял. Выкарыстанне прыродных рэурсаў і экалагічныя праўлемы.

Тэма 5.4 Усходне-Беларуская правінцыя

Геаграфічнае становішча і межы. Прыродныя ўмовы і рэсурсы. Распаўсюджданне лёсаў і іх уплыў на прыродныя комплексы Падняпроўя. Ландшафтная структура правінцыі. Фізіка-геаграфічныя раёны Падняпроўя. Прыродаахоўны патэнцыял. Выкарыстанне прыродных рэсурсаў і экалагічныя праблемы.

Тэма 5.5 Перадпалесская правінцыя

Геаграфічнае становішча і межы. Прыродныя ўмовы і рэсурсы. Переходныя харктор прыродных комплексаў. Ландшафтная структура правінцыі. Асаблівасці прыроды фізіка-геаграфічных раёнаў акруг Заходняга і Усходняга Перадпалесся. Прыродаахоўны патэнцыял. Выкарыстанне прыродных рэсурсаў і экалагічныя праблемы.

Тэма 5.6 Палесская правінцыя

Геаграфічнае становішча і межы. Прыродныя ўмовы і рэсурсы. Сваесаблівасць прыродных комплексаў Палесся. Ландшафтная структура правінцыі. Асаблівасці прыроды фізіка-геаграфічных раёнаў акруг Брэсцкага Палесся, Прыпяцкага Палесся, Мазырскага Палесся і Гомельскага Палесся. Прыродаахоўны патэнцыял. Выкарыстанне прыродных рэсурсаў. Экалагічныя праблемы Палесся.

ЧАСТКА II. САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ

Раздел 6 Умовы і фактары сацыяльна-эканамічнага развіцця і тэрытарыяльной арганізацыі гаспадаркі Беларусі

Тэма 6.1 Агульная палітыка- і эканоміка-геаграфічная характеристыка краіны. Этапы сацыяльна-эканамічнага развіцця

Беларусь – суверэнная індустрыяльна развітая дзяржава Еўропы. Форма праўлення і дзяржаўны лад. Фарміраванне сістэмы дзяржаўных улады. Электаральныя працэсы і іх геаграфічнае адлюстраванне.

Узровень эканамічнага развіцця краіны. Паказчыкі для яго характеристыкі і іх дынаміка: вытворчасць валавога ўнутранага прадукта (ВУП), аб'ем ВУП ў разліку на душу насельніцтва, велічыня нацыянальнага багацця. Месца краіны ў міжнародным супольніцтве па асноўных сацыяльна-эканамічных паказчыках.

Асаблівасці рэформавання і развіцця эканомікі за гады незалежнасці краіны. Беларуская мадэль сацыяльна арыентаванай рыначнай эканомікі і этапы яе рэалізацыі. Сучасны узровень і перспектывы сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны ў Нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага сацыяльна-эканамічнага развіцця.

Тэма 6.2 Эканоміка-геаграфічнае становішча. Гісторыя фарміравання тэрыторыі. Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел. Геапалітычнае становішча і міжнароднае супрацоўніцтва

Галоўныя рысы геаграфічнага становішча Беларусі. Асаблівасці эканоміка-геаграфічнага і транспартна-геаграфічнага становішча краіны. Працягласць і характеристар межаў Беларусі, узаемаадносіны з краінамі-суседзямі.

Гісторыя фарміравання сучаснай тэрыторыі Беларусі і шлях да ўтварэння суверэннай дзяржавы. Сучасны адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел і напрамкі яго ўдасканалення.

Геапалітычнае становішча Беларусі і яго змяненне ў 20 ст. Удзел Беларусі ў міжнародных арганізацыях і інтэграцыйных аб'яднаннях.

Тэма 6.3 Прыватна-рэсурсны патэнцыял. Экалагічная інфраструктура

Паняцце аб прыватна-рэсурсным патэнцыяле і яго складзе. Прыватны капітал у нацыянальным багацці рэспублікі. Ацэнка прыватных умоў як фактара гаспадарчай дзейнасці і якасці жыщёвага асяроддзя насельніцтва.

Колькасная і якасная характеристыка прыватных рэсурсаў: зямельных, мінеральных, водных, лясных, рэкрэацыйных, агракліматычных.

Агульная характеристыка экалагічнай сітуацыі ў краіне і асноўных напрамкаў прыводахойнай дзейнасці ў кантэксле канцэпцыі ўстойлівага развіцця Беларусі. Экалагічная інфраструктура, яе склад і роля ў павышэнні

якасці навакольнага асяроддзя. Дынаміка і структура прыродахойных капіталаўкладанняў. Напрамкі аптымізацыі маштабаў, структуры і тэмпаў развіцця экалагічнай інфраструктуры.

Тэма 6.4 Сацыяльна-дэмографічны патэнцыял. Фактары і асаблівасці дынамікі насельніцтва. Геаграфічныя асаблівасці размяшчэння насельніцтва

Сацыяльна-дэмографічны патэнцыял: сутнасць паняцце. Напрамкі яго дзяржаўнай падтрымкі.

Дынамікі насельніцтва Беларусі. Яго рэгіянальныя асаблівасці. Характар рассялення. Зрухі ў шчыльнасці насельніцтва па абласцях і раёнах. Гарадскія і сельскія населенныя пункты, іх размяшчэнне. Схема рассялення Беларусі і яе роля ў аптымізацыі развіцця сістэмы населеных пунктаў. Мінская сталічная агламерацыя. Канцэпцыя ўстойлівага развіцця населеных пунктаў.

Фактары дынамікі насельніцтва Беларусі. Асаблівасці працэсу натуральнага ўзнаўлення насельніцтва краіны на сучасным этапе. Асноўныя фактары дынамікі нараджальнасці і смертнасці насельніцтва. Сярэдняя працягласць жыцця. Рэгіянальныя асаблівасці натуральнага руху насельніцтва. Дэмографічная палітыка і асноўныя накірункі яе ўздзеяння на натуральнае ўзнаўленне насельніцтва краіны.

Уздзеянне міграцый на размяшчэнне і дынаміку насельніцтва краіны. Формы і напрамкі знежніх і ўнутраных міграцый. Інтэлектуальныя страты ў выніку павялічэння эміграцыі.

Тэма 6.5 Асаблівасці структуры насельніцтва. Поляўзроставая структура насельніцтва. Працоўныя рэсурсы. Нацыянальны і рэлігійны склад насельніцтва

Поляўзроставая структура насельніцтва. Размеркаванне насельніцтва па ўзроставым групам. Суадносіны жанчын і мужчын. Сярэдні ўзрост насельніцтва. Рэгіянальныя асаблівасці поляўзроставай структуры насельніцтва.

Працоўныя рэсурсы: колькасць, структура, дынаміка, адукцыйны узровень. Занятасць насельніцтва. Узровень беспрацоўя.

Сацыяльна-культурныя і гістарычныя асаблівасці фарміравання структуры насельніцтва. Этна-культурныя рэгіёны Беларусі. Нацыянальны склад насельніцтва і яго дынаміка. Рэгіянальныя асаблівасці національнага складу насельніцтва. Геаграфія рассялення этнічных меншасцяў. Моўныя асаблівасці насельніцтва і наяўнасць рэгіянальных дыялектаў.

Рэлігійны склад насельніцтва. Структура насельніцтва ў адносінах да рэлігіі і яго канфесіянальная прыналежнасць. Асноўныя канфесіі і колькасць рэлігійных суполак. Рэгіянальныя асаблівасці размеркавання рэлігійных суполак.

Тэма 6.6 Узровень і якасць жыцця насельніцтва: дынаміка і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя. Даходы і выдаткі насельніцтва

Паняцце аб узроўні і якасці жыцця насельніцтва. Месца Беларусі ў глабальных рэйтынгах па ўзроўню і якасці жыцця насельніцтва. Індэкс чалавечага развіцця і яго складнікі.

Крытэрый сацыяльная падтрымкі насельніцтва: бюджет працягачнага мінімуму і мінімальны спажывецкі бюджет. Асноўныя паказчыкі ўзроўню і якасці жыцця: даходы на душу насельніцтва, захвораемасць, працягласць жыцця, адукцыя і інш. Іх дынаміка і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя. Беднасць насельніцтва і яе крытэрый.

Спажывецкія выдаткі хатніх гаспадарак. Наяўнасць прадметаў працяглага карыстання ў хатніх гаспадарках. Спажыванне прадуктаў харчавання на душу насельніцтва. Структура платных паслуг насельніцтву.

Тэма 6.7 Рэгіональныя асаблівасці развіцця і забяспечанасці сацыяльной інфраструктурай. Адукцыйны, навукова-тэхнічны і інавацыйны патэнцыял

Узровень развіцця сацыяльной інфраструктуры і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя забяспечанасці яе аб'ектамі. Сацыяльныя норматывы. Забяспечанасць паслугамі жыллёва-камунальнай гаспадаркі, пасажырскага транспарту, устаноў бытавога абслугоўвання насельніцтва, гандлю і грамадскага харчавання, аховы здароўя, адукцыі, культуры. Праблемы развіцця і тэрытарыяльной арганізацыі сацыяльной інфраструктуры на сучасным этапе.

Роль навукі і адукцыі ў фарміраванні інтэлектуальнага патэнцыяла краіны. Чалавечы капитал і падыходы да яго ацэнівання. Роль вышэйшая адукцыі ў падрыхтоўцы кадраў. Размяшчэнне устаноў вышэйшай адукцыі (УВА). Навукова-інавацыйны патэнцыял устаноў вышэйшай адукцыі.

Выдаткі на навуковыя даследванні. Характарыстыка развіцця і размяшчэння арганізацый навукова-тэхнічнага профілю. Прыйярытэтныя напрамкі навукова-даследчых і даследча-канструктарскіх распрацовак. Асноўныя індыкатары навукова-інавацыйнай дзейнасці.

Акадэмічная навука. Структура і дзейнасць Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Развіцце і размяшчэнне навукова-праектных арганізацый у розных галінах дзейнасці. Мэтанакіраванае фарміраванне тэхнополісаў, тэхнапаркаў, інавацыйных цэнтраў.

Раздел 7 Вытворча-эканамічны патэнцыял. Эканоміка-геаграфічная характеристыка развіцця відаў эканамічнай дзейнасці

Тэма 7.1 Нацыянальная эканоміка Беларусі і яе сучасная структура

Паняцце аб вытворча-эканамічным патэнцыяле. Структура нацыянальнай эканомікі Беларусі па відах эканамічнай дзейнасці (ВЭД). Агульнадзяржаўны

класіфікатар відаў эканамічнай дзейнасці (АКВЭД) і яго адрозненне ад Агульнасаюзнага класіфікатора галін народнай гаспадаркі (АКГНГ).

Спецыялізацыя і комплекснасць развіцця гаспадаркі як фактары павышэння вытворча-еканамічнага патэнцыялу і канкурэнтаздольнасці краіны. Залежнасць эканомікі Беларусі ад эфектыўнасці зневешнэканамічных сувязей. Эканамічная бяспека дзяржавы.

Дынаміка валавага ўнутранага прадукта (ВУП): яе перыядызацыя і асаблівасці. Структура ВУП па відах эканамічнай дзейнасці і яе дынаміка. Суадносіны паміж сферамі вытворчасці тавараў і паслуг, іх роля ў эканамічным патэнцыяле краіны.

Вытворча-еканамічны патэнцыял абласцей і г. Мінска. Рэгіянальны ўнутраны прадукт (РУП): асаблівасці ўкладу рэгіёнаў у структуру ВУП краіны. Структура РУП і яе дынаміка.

Асаблівасці занятасці насельніцтва па ВЭД у рэспубліцы і яе дынаміка. Асаблівасці занятасці насельніцтва ў рэгіёнах па ВЭД.

Тэртыярная арганізацыя гаспадаркі як фактар эфектыўнасці эканомікі. Паняцце аб эканамічным каркасе краіны. Эканамічныя восі. Канцепцыя “палярнасці” тэртыярнай арганізацыі Беларусі, функцыянальная тыпалогія адміністрацыйных раёнаў краіны. Асаблівасці размяшчэння сельскай гаспадаркі.

Асноўныя накірункі развіцця эканомікі Беларусі ў адпаведнасці з Нацыянальнай стратэгіяй ўстойлівага сацыяльна-еканамічнага развіцця.

Тэма 7.2 Сельская, лясная і рыбная гаспадарка

ВЭД “Сельская лясная і рыбная гаспадарка”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў эканоміцы, асноўныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Сельскагаспадарчыя землі Беларусі: плошча, структура, дынаміка.

Формы арганізацыі сельскагаспадарчай дзейнасці Рэфармаванне сельскагаспадарчых арганізацый. Станаўленне фермерскіх гаспадарак. Суадносіны ў развіцці грамадскага і індывидуальнага сектараў.

Дынаміка і структура сельскагаспадарчай вытворчасці. Суадносіны паміж раслінаводствам і жывелагадоўляй. Роль рэгіёнаў у сельскагаспадарчай вытворчасці

Раслінаводства. Структура пасяўных плошчаў і яе дынаміка. Асаблівасці развіцця і галоўныя рысы размяшчэння асобных галін раслінаводства (збожжавая гаспадарка, бульбаводства, вырошчванне тэхнічных культур, агародніцтва). Ураджайнасць і валавы збор сельскагаспадарчых культур.

Жывелагадоўля як напрамак спецыялізацыі сельскай гаспадаркі краіны. Развіцце асноўных напрамкаў жывелагадоўлі (развядзенне буйной рагатай жывёлы, свінагадоўля, птушкагадоўля, авечкагадоўля, зверагадоўля і інш.). Дынаміка пагадоў і прадуктыўнасць сельскагаспадарчай жывёлы. Тэртыярная арганізацыя сельскагаспадарчых культур.

Месца Беларусі у сусветнай вытворчасці сельскагаспадарчай прадуцыі. Вытворчасть асноўных прадуктаў раслінаводства і жывёлагадоўлі на душу насельніцтва.

Сельскагаспадарчая спецыялізацыя рэгіёнаў Беларусі. Асноўныя праблемы і накірункі павышэння канкурэнтаздольнасці сельскагаспадарчай вытворчасці.

Рыбалоўства і рыбаводства. Асноўныя паказчыкі функцыянування рыбаводства. Найбуйнейшыя рыбныя гаспадаркі на тэрыторыі Беларусі і праблемы іх развіцця.

Структура і роля лясной гаспадаркі ў эканоміцы краіны (лесаводства і лесанаraphтоўкі, збор дзікарослых грыбоў, ягад і лекавых траў). Дынаміка асноўных паказчыкаў функцыянування лясной гаспадаркі. Геаграфія лесанаraphтовак. Паляванне і развядзенне дзічыны. Геаграфія найбуйнейшых паляўнічых угоддзяў краіны.

Тэма 7.3 Прамысловасць як вядучая галіна эканомікі Беларусі. Асаблівасці тэрытарыяльная структуры прамысловай вытворчасці

Прамысловасць – вядучы сектар у вытворчасці тавараў. Дынаміка ролі і аб'емаў прамысловай вытворчасці ў ВУП краіны. Арганізацыйныя асаблівасці прамышленнай вытворчасці.

Структура прамысловасці ўвогуле і апрацоўчай прамысловасці у асобнасці, іх дынаміка за перыяд незалежнасці. Важнейшыя віды прамысловай прадукцыі Беларусі. Роля рэгіёнаў у вытворчасці прамысловай прадукцыі. Асаблівасці структуры апрацоўчай вытворчасці рэгіёнаў і яе спецыялізацыя.

Тэрытарыяльная структура прамысловасці як аснова тэрытарыяльнай арганізацыі эканомікі. Узровень тэрытарыяльнай канцэнтрацыі прамысловасці. Найбольш буйныя прамысловыя цэнтры і іх размяшчэнне.

Праблемы ўдасканальвання тэрытарыяльной структуры вытворчасці. Умовы фарміравання вытворчых кластэраў рэспубліканскага і рэгіональнага ўзроўняў. Праблемы рэфармавання і накірункі развіцця прамысловага комплексу.

Тэма 7.4 Горназдабываючая прамысловасць. Водазабеспячэнне, збор, апрацоўка і выдаленне адходаў. Забеспячэнне электраэнергіяй, газам і гарачай вадой

ВЭД “Горназдабываючая прамысловасць”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіональныя асаблівасці функцыянування. Дынаміка здабычы асноўных карысных выкапняў (нафты, прыроднага газу, торфу, мелу, мергелю, будаўнічага камню і т.д.). Буйнейшыя прадпрыемствы горназдабываючай прамысловасці. Экалагічныя аспекты здабычы карысных выкапняў у Беларусі. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Водазабеспячэнне; збор, апрацоўка і выдаленне адходаў, дзейнасць па ліквідацыі забруджванняў”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў

прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіональныя асаблівасці функцыянування. Якасць вады ў Беларусі. Дынаміка здабычы вады і структуры яе выкарыстання. Забяспечанасць насельніцтва якасная вадой. Дынаміка утварэння адходаў і магчымасці па іх перапрацоўцы. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Снабжэнне электраенергіяй, газам, парам, гарачай вадой і кандыцыяніраванным паветрам”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіональныя асаблівасці функцыянування. Дынаміка і структура устаноўленай магутнасці электрастанцый. Дынаміка і структура вытворчасці электраенергіі по тыпам электрастанцый і регіёнам Беларусі. Найбольш буйныя электрастанцыі краіны. Альтэрнатыўныя і аднаўляльныя крыніцы энергіі і іх выкарыстанне для вытворчасці электраенергіі (сонечная, ветравая і біяенергетыка).

Электрабаланс Беларусі. Ступень задавальнення патрэб краіны ўласнымі крыніцамі паліва і электраенергіяй уласная генерацыя. Неабходнасць забеспячэння энергетычнай бяспекі краіны.

Энергетычная інфраструктура: лініі электраперадач, трансфарматарныя падстанцыі, сеткі магістральных і размежавальных газапровадаў, нафтаправоды. Газіфікацыя гаспадаркі. Сістэмы электра-, газа- і цеплазабеспячэння. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Тэма 7.5 Вытворчасць прадуктаў харчавання, напояў і тытунёвых вырабаў

ВЭД “Вытворчасць прадуктаў харчавання, напояў і тытунёвых вырабаў”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіональныя асаблівасці функцыянування. Роль ВЭД у забеспячэнні харчовай бяспекі краіны.

Фактары размяшчэння, дынаміка і геаграфія вытворчасці асноўных прадуктаў харчавання (мяса і мясапрадуктаў, рыбы і рыбных прадуктаў, малочных прадуктаў, кандытарскіх вырабаў, алею і тлушчаў, цукру, крухмалу, мукамольна-крупяных прадуктаў і т.д.). Буйнешыя прадпрыемствы. Роль брэндаў у канкурэнтаздольнасці і рознічным збыце харчовай прадукцыі.

Вытворчасць алакагольных, безалкагольных напіткаў і тытуневых вырабаў. Буйнешыя прадпрыемствы.

Асаблівасці кіравання прадпрыемствамі па вытворчасці прадуктаў харчавання, напояў і тытунёвых вырабаў з дзяржаўнай формай маёmacці. Экспартны патэнцыял і дынаміка зневядзення гандлю асобнымі прадуктамі харчавання. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Тэма 7.6 Металургічная вытворчасць. Вытворчасць вылічальнай, электроннай і аптычнай апаратуры, электраабсталявання, машын і абсталявання, транспартных сродкаў

ВЭД “Металургічна вытворчасць. Вытворчасць гатовых металічных вырабаў акрамя машын і абсталявання”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Асноўныя металургічныя прадпрыемствы, іх сырэйная база і спажыўцы прадукцыі. Дынаміка вытворчасці асобных відаў прадукцыі. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Дынаміка ролі і сучасны стан машынабудавання ў прамысловасці Беларусі. Фактары і перадумовы яго развіцця

ВЭД “Вытворчасць вылічальнай, электроннай і аптычнай апаратуры”: склад, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Буйнейшыя прадпрыемствы. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць электраабсталявання”: склад, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Буйнейшыя прадпрыемствы. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Праблемы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць машын і абсталявання, не ўключаных у іншыя групоўкі”: склад, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Склад і роля ў прамысловасці. Буйнейшыя прадпрыемствы. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць транспартных сродкаў і абсталявання”: склад, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Буйнейшыя прадпрыемствы. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Тэма 7.7 Вытворчасць кокса і прадуктаў нафтаперапрацоўкі, хімічных прадуктаў, фармацэўтычных прадуктаў і прэпаратаў

ВЭД “Вытворчасць кокса і прадуктаў нафтаперапрацоўкі”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Залежнасць краіны ад кошту і устойлівасці паставак нафты. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Характарыстыка дзейнасці буйнейшых прадпрыемстваў. Геаграфія вытворчасці тарфяных брыкетаў. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць хімічных прадуктаў”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Размяшчэнне прадпрыемстваў па выпуску мінеральных угнаенняў, хімічных валокнаў і нітак, сінтэтычных смол, лакаў і фарбаў, тавараў бытавой хіміі. Экалагічныя наступствы дзейнасці прадпрыемстваў хімічнай прамысловасці. Праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць фармацэўтычных прадуктаў і фармацэўтычных прэпаратаў”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Проблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Тэма 7.8 Вытворчасць гумавых і пластмасавых вырабаў, іншых неметалічных мінеральных прадуктаў. Вытворчасць вырабаў з дрэва і паперы, паліграфічная дзейнасць і тыражаванне запісанных носьбітаў інфармацыі

ВЭД “Вытворчасць гумавых і пластмасавых вырабаў, іншых неметалічных мінеральных прадуктаў”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Размяшчэнне прадпрыемстваў па выпуску гумавых і пластмасавых вырабаў, шкла, цементу, будаўнічых матэрыялаў і т.д. Проблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць вырабаў з дрэва і паперы; паліграфічная дзейнасць і тыражаванне запісанных носьбітаў інфармацыі”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Буйнейшыя прадпрыемствы. Проблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Тэма 7.9 Вытворчасць тэкстыльных вырабаў, адзення, вырабаў са скуры і футра. Вытворчасць іншых гатовых вырабаў

ВЭД “Вытворчасць тэкстыльных вырабаў, адзення, вырабаў са скуры і футра”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі. Геаграфія размяшчэння асноўных прадпрыемстваў. Проблемы паставак натуральнай сырарынкі і канкурэнтаздольнасці прадукцыі на ўнутраным і знежніх рынках збыту. Перспектывы развіцця ВЭД.

ВЭД “Вытворчасць іншых гатовых вырабаў, рамонт, мантаж машын і абсталявання”: склад, фактары і перадумовы развіцця, роля ў прамысловай вытворчасці, асноўныя тэхніка-эканамічныя паказчыкі і рэгіянальныя асаблівасці функцыяновання. Дынаміка вытворчасці асноўных відаў прадукцыі: мэблі, ювелірных вырабаў, дзіцячых цацак, медыцынскага абсталявання, спартыўнага інвентару і т.д. Геаграфія размяшчэння асноўных прадпрыемстваў. Проблемы і перспектывы развіцця ВЭД.

Тэма 7.10 Транспартна-камунікацыйны комплекс

Склад транспартна-каммунікацыйнага комплексу. Фактары і перадумовы развіцця. Роля ВЭД “Транспартная дзейнасць, складаванне, паштовая і кур'ерская дзейнасць” у нацыянальнай эканоміцы і дынаміка асноўных паказчыкаў развіцця. Дынаміка пасажырскіх і грузавых перавозак. Сучасная структура пасажыраабароту і грузаабароту. Забяспечанаасць патрэб Беларусі ў розных відах транспарту з улікам яе транзітнага геаграфічнага становішча. Транс'еўрапейскія калідоры, транспартна-лагістычныя цэнтры.

Чыгуначны транспарт і яго роля ў транспартнай сістэме. Фарміраванне чыгуначнай сеткі краіны. Галоўныя чыгуначныя магістралі. Напрамкі перавозак грузаў і пасажыраў. Чыгуначныя вузлы.

Аўтамабільны транспарт і яго роля ў транспартнай сістэме. Галоўныя аўтамабільныя магістралі, іх транзітнае значэнне. Напрамкі ўдасканалення аўтадарожнай сеткі.

Рачны, марскі, трубаправодны, паветраны віды транспарту і іх значэнне для эканомікі Беларусі. Галоўныя магістральныя нафта-, газа- і прадуктаправоды. Праблемы і перспектывы развіцця транспартнага комплексу.

Камунікацыйная інфраструктура. Роля ВЭД “Інфармацыя і сувязь” у нацыянальнай эканоміцы і дынаміка асноўных паказчыкаў развіцця. Сучасныя накірункі інфарматызацыі і лічбавізацыі эканомікі краіны. Развіцце матэрыяльна-тэхнічнай базы паслуг глабальная сеткі Інтэрнэт і сувязі (паштовай, тэлеграфнай, тэлефоннай, мабільнай). Паскарэнне развіцця прагрэсіўных сродкаў сувязі.

Роль і месца краіны у сусветнай вытворчасці праграмнага забеспячэння і інфармацыйных тэхналогій. Парк высокіх тэхналогій і яго экспартны патэнцыял.

Тэма 7.11 Аптовы і рознічны гандль. Турызм. Будаўнічы комплекс. Інвестыцыі

Аптовы і рознічны гандль: роль у нацыянальнай эканоміцы і забеспячэнні насельніцтва спажывецкімі таварамі. Рэгіянальныя асаблівасці развіцця рознічнага гандлю. Буйнейшыя гандлевыя сеткі ў краіне. Фінансово-банковская система рэспублики.

Турысцкі патэнцыял краіны. Турысцка-рэкрэацыйная раянаванне краіны. Асноўныя турысцкія цэнтры. Узровень развіцця турысцкай інфраструктуры.

Склад будаўнічага комплексу. Роля ў нацыянальнай эканоміцы і дынаміка асноўных паказчыкаў. Умовы развіцця галіны. Геаграфія прымысловага і грамадзянскага будаўніцтва. Найбуйнейшыя новабудоўлі Беларусі.

Роль інвестыцый у сацыяльна-еканамічным развіцці краіны. Дынаміка інвестыцый у эканоміку Беларусі. Рэгіянальныя асаблівасці размеркавання інвестыцый.

Тэма 7.12 Знешнееканамічныя сувязі

Знешні гандаль Беларусі. Адкрытасць нацыянальная эканомікі і яе залежнасць ад паспяховасці знешняга гандлю. Дынаміка аб'емаў экспарту і імпарту тавараў. Таварная структура экспарту і імпарту. Экспарт і імпарт важнейшых відаў прадукцыі. Геаграфія знешняга гандлю таварамі. Дынаміка знешняга гандлю і таварная структура по асобным краінам.

Знешні гандаль паслугамі. Дынаміка аб'емаў экспарту і імпарту паслуг. Галіновая структура і геаграфічныя асаблівасці знешняга гандлю паслугамі.

Свабодныя эканамічныя зоны, сумесныя і замежныя прадпрыемствы на тэрыторыі Беларусі. Еўрарэгіёны. Іх роля ў эканамічным развіцці краіны.

Раздел 8 Эканоміка-географічнае раянаванне і характарыстыка рэгіёнаў Беларусі

Тэма 8.1 Эканоміка-географічнае раянавання Беларусі. Эканоміка-географічная характарыстыка рэгіёнаў Беларусі

Падыходы да эканамічнага раянавання Беларусі ў 1920-х гг., у працах па эканамічнай геаграфіі Беларусі 1930-х і 1950-х гг. Эканамічнае раянаванне Беларусі А.Р. Ліса ў 1970-х гг. Эканамічнае раянаванне на аснове адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу.

Прыродна-гаспадарчае раянаванне. Яго сутнасць і крытэрыі вылучэння прыродна-гаспадарчых раёнаў.

Сацыяльна-еканамічнае раянаванне. Яго сутнасць, мэты і прынцыпы. Сацыяльна-еканамічнае раянаванне Беларусі ў схемах развіцця і размяшчэння вытворчых магутнасцяў БССР (1970-я гг.).

Характарыстыка комплекснага сацыяльна-экологічнага раянавання Беларусі на аснове вылучэння тэрытарыяльна-вытворчых комплексаў (ТВК) і групоўкі мясцовых тэрытарыяльна-гаспадарчых сістэм у Генеральнай схеме комплекснай тэрытарыяльнай арганізацыі Беларусі.

Селектыўнае (праблемнае) раянаванне. Крытэрыі выдзялення праблемных рэгіёнаў. Тыпалогія рэгіёнаў Беларусі па праблемнасці развіцця. Роля навукова-абгрунтаванага эканоміка-географічнага раянавання ў вырашэнні праблемы ўдасканалення адміністрацыйна-тэрытарыяльнага ўладкавання Беларусі і забеспячэння збалансаванага (устойлівага) развіцця яе рэгіёнаў.

Тэма 8.2 Эканоміка-географічная характарыстыка рэгіёнаў Беларусі

Комплексная парынальная эканоміка-географічная характарыстыка сучасных сацыяльна-еканамічных рэгіёнаў Беларусі: Брэсцкай, Віцебскай, Гомельскай, Гродзенскай, Магілеўскай, Мінскай абласцей і Мінскай сталічнай агламерацыі.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ “ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ”

Дзённая форма атрымання адукацыі з прымяненнем дыстанцыйных адукацыйных тэхналогій

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўды- торных гадзін				Формы кантроля ведаў
		Лекцыі	Практыч- ныя заняткі	Лабаратор- ныя заняткі	Колькасць гадзін КСР	
	ФІЗІЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ	36	20 (10 ДН)		10 (2 ДН)	
1	Геаграфічнае становішча і даследаваннасць прыродных умоў	2			2 (ДН)	
1.1	Уводзіны. Геаграфічнае становішча	2				Франтальнае апытацьне
1.2	Даследаваннасць прыродных умоў				2 (ДН)	Праверка эсэ, презентацый. Круглы стол. Абмеркаванне эсэ, презентацый. Заданне на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
2	Геолага-геамарфалагічнае будова тэрыторыі Беларусі	8	8 (2 ДН)		2	Калоквіум па раздзеле 2
2.1	Тэктанічнае будова Беларусі	2	2			Франтальнае апытацьне. Разлікова-графічная работа 1
2.2	Фарміраванне платформавага чахла	2	4			Франтальнае апытацьне. Разлікова-графічная работа 2
2.3	Карысныя выканні Беларусі	2			2	Франтальнае апытацьне. Круглы стол. Абмеркаванне презентацый
2.4	Рэльеф Беларусі і яго гаспадарчае выкарыстанне	2	2 (ДН)			Франтальнае апытацьне. Разлікова-графічная работа 3. Заданне на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
3	Асаблівасці клімату і гідрографіі Беларусі	6	4 (ДН)		2	Калоквіум па раздзеле 3
3.1	Клімат Беларусі і яго сучаснае змяненне	2	2 (ДН)		2	Франтальнае апытацьне. Разлікова-графічная работа 4. Заданне на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle. Круглы стол. Абмеркаванне презентацый
3.2	Гідрографічнае сетка і водныя рэсурсы Беларусі	4	2 (ДН)			Франтальнае апытацьне. Разлікова-графічная работа 5. Заданне на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
4	Глебава-расліннае покрыва і жывёльны свет Беларусі	8	6 (4 ДН)		2	Калоквіум па раздзеле 4

4.1	Глебавае покрыва і зямельныя рэсурсы Беларусі	2	4 (ДН)		Франтальнае апытанне. Разлікова-графічная работа 6. Заданне на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
4.2	Расліннасць Беларусі і яе рэгіянальныя асаблівасці	4	2		Франтальнае апытанне. Разлікова-графічная работа 7
4.3	Жывёльны свет Беларусі	2			Франтальнае апытанне
4.4	Прыродаахоўныя тэрыторыі Беларусі. Захаванне біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці			2	Круглы стол. Абмеркаванне презентацый
5	Прыроднае раянаванне	12	2	2	
5.1	Прыродныя комплексы і прынцыпы фізіка-геаграфічнага раянавання	2			Франтальнае апытанне
5.2	Беларуская Паазерская правінцыя	2			Франтальнае апытанне
5.3	Заходне-Беларуская правінцыя	2			Франтальнае апытанне
5.4	Усходне-Беларуская правінцыя	2			Франтальнае апытанне
5.5	Перадпалеская правінцыя	2			Франтальнае апытанне
5.6	Палеская правінцыя	2	2	2	Франтальнае апытанне. Разлікова-графічная работа 8. Выніковая канферэнцыя. Вырашэнне (аналіз) кейсаў. Абмеркаванне презентацый
САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ		40	20	6 (ДН)	
6	Умовы і фактары сацыяльна-эканамічнага развіцця і тэрытарыяльнай арганізацыі гаспадаркі Беларусі	14	2		
6.1	Агульная палітыка- і эканоміка-геаграфічная характеристыка краіны. Этапы сацыяльна-эканамічнага развіцця	2			Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
6.2	Эканоміка-геаграфічнае становішча. Гісторыя фарміравання тэрыторыі. Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел. Геапалітычнае становішча і міжнароднае супрацоўніцтва	2	2		Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-графічная работа 1. Эссе
6.3	Прыродна-рэсурсны патэнцыял. Экалагічная інфраструктура	2			Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
6.4	Сацыяльна-дэмографічны патэнцыял. Фактары і асаблівасці дынамікі насельніцтва. Геаграфічныя асаблівасці размяшчэння насельніцтва	2			Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
6.5	Асаблівасці структуры насельніцтва. Поляўзроставая структура насельніцтва. Працоўныя рэсурсы. Нацыянальны і рэлігійны склад насельніцтва	2			Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
6.6	Узровень і якасць жыцця насельніцтва: дынаміка і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя. Даходы і выдаткі насельніцтва	2			Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Эссе

6.7	Рэгіональныя асаблівасці развіцця і забяспечанасці сацыяльнай інфраструктурай. Адукацыйны, навукова-тэхнічны і інавацыйны патэнцыял	2				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7	Вытворча-эканамічны патэнцыял. Эканоміка-геаграфічна характеристыка развіцця відаў эканамічнай дзейнасці	24	16	6 (ДН)		
7.1	Нацыянальная эканоміка Беларусі і яе сучасная структура	2		2 (ДН)		Разлікова-аналітычная работа (КСР 1). Эссе
7.2	Сельская, лясная і рыбная гаспадарка	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 2. Круглы стол
7.3	Прамысловасць як вядучая галіна эканомікі Беларусі. Асаблівасці тэртыріяльной структуры прамысловай вытворчасці	2		2 (ДН)		Разлікова-аналітычная работа (КСР 2). Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Эссе
7.4	Горназдабываючая прамысловасць. Водазабеспячэнне, збор, апрацоўка і выдаленне адходаў. Забеспячэнне электраэнергіяй, газам і гарачай вадой	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 3. Індывідуальная заданні на аснове эўрыстычнага падыходу
7.5	Вытворчасць прадуктаў харчавання, напояў і тытунёвых вырабаў	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 4. Індывідуальная заданні на аснове эўрыстычнага падыходу
7.6	Металургічнае вытворчасць. Вытворчасць вылічальнай, электроннай і аптычнай апаратуры, электраабсталівання, машын і абсталівання, транспартных средкаў	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 5. Індывідуальная заданні на аснове эўрыстычнага падыходу
7.7	Вытворчасць кокса і прадуктаў нафтапрапрацоўкі, хімічных прадуктаў, фармацэўтычных прадуктаў і прэпаратаў	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 6. Індывідуальная заданні на аснове эўрыстычнага падыходу
7.8	Вытворчасць гумавых і пластмасавых вырабаў, іншых неметалічных мінеральных прадуктаў. Вытворчасць вырабаў з дрэва і паперы, паліграфічнае дзейнасць і тыражаванне запісаных носьбітаў інфармацыі	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 7. Індывідуальная заданні на аснове эўрыстычнага падыходу
7.9	Вытворчасць тэкстыльных вырабаў, адзення, вырабаў са скury і футра. Вытворчасць іншых гатовых вырабаў	2	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 8. Індывідуальная заданні на аснове эўрыстычнага падыходу
7.10	Транспартна-каммунікацыйны комплекс	2		2 (ДН)		Разлікова-аналітычная работа (КСР 3). Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.11	Аптовы і рознічны гандль. Турызм. Будаўнічы комплекс. Інвестыцыі	2				Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle

7.12	Знешнеэканамічныя сувязі	2	2		Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle. Разлікова-аналітычная работа 9
8	Эканоміка-географічнае раянаванне і характеристыка рэгіёнаў Беларусі	2	2		
8.1	Эканоміка-геаграфічнае раянавання Беларусі	2			Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle.
8.2	Эканоміка-геаграфічная характеристыка рэгіёнаў Беларусі		2		Разлікова-аналітычная работа 10. Індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу. Калоквіум

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ “ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ”
Завочная форма атрымання адукацыі

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Формы кантроля ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Лабараторныя заняткі	Колькасць гадзін КСР	
	ФІЗІЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ	12	8			
1	Геаграфічнае становішча і даследаваннасць прыродных умоў	2				
1.1	Уводзіны. Геаграфічнае становішча	1				Франтальнае апытанне
1.2	Даследаваннасць прыродных умоў	1				Франтальнае апытанне
2	Геолага-геамарфалагічнае будова тэрыторыі Беларусі	4	4			
2.1	Тэктанічнае будова Беларусі	1				Франтальнае апытанне.
2.2	Фарміраванне платформавага чахла	1	2			Франтальнае апытанне. Разлікова-графічная работа 1
2.3	Карысныя выканні Беларусі	1				Франтальнае апытанне.
2.4	Рэльеф Беларусі і яго гаспадарчае выкарыстанне	1	2			Франтальнае апытанне. Разлікова-графічная работа 2. Заданне на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
3	Асаблівасці клімату і гідрографіі Беларусі	2	2			
3.1	Клімат Беларусі і яго сучаснае змяненне	1	2			Франтальнае апытанне. Разлікова-графічная работа 3. Заданне на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle.
3.2	Гідраграфічнае сетка і водныя рэсурсы Беларусі	1				Франтальнае апытанне.
4	Глебава-расліннае покрыва і жывёльны свет Беларусі	2				
4.1	Глебавае покрыва і зямельныя рэсурсы Беларусі	1				Франтальнае апытанне.
4.2	Расліннасць Беларусі і яе рэгіональныя асаблівасці. Жывёльны свет Беларусі	1				Франтальнае апытанне.

5	Прыроднае раянаванне	2	2		
5.1	Прыродныя комплексы і прынцыпы фізіка-геаграфічнага раянавання. Характарыстыка фізіка-геаграфічных правінцый	2			Франтальнае апытаціе
5.2	Характарыстыка фізіка-геаграфічнага раёна		2		Разлікова-графічная работа 4
	САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАЯ ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ	10	6		
6	Умовы і фактары сацыяльна-эканамічнага развіцця і тэрытарыяльной арганізацыі гаспадаркі Беларусі	4			
6.1	Агульная палітыка- і эканоміка-геаграфічна характеристыка краіны. Этапы сацыяльна-эканамічнага развіцця	1			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
6.2	Эканоміка-геаграфічнае становішча. Гісторыя фарміравання тэрыторый. Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел. Геапалітычнае становішча і міжнароднае супрацоўніцтва	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
6.3	Прыродна-рэсурсны патэнцыял. Экалагічнае інфраструктура	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
6.4	Сацыяльна-дэмографічны патэнцыял. Фактары і асаблівасці дынамікі насельніцтва. Геаграфічныя асаблівасці размяшчэння насельніцтва	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
6.5	Асаблівасці структуры насельніцтва. Поляўзроставая структура насельніцтва. Працоўныя рэсурсы. Нацыянальны і рэлігійны склад насельніцтва	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
6.6	Узровень і якасць жыцця насельніцтва: дынаміка і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя. Даходы і выдаткі насельніцтва	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle. Эссе
6.7	Рэгіональныя асаблівасці развіцця і забяспечанасці сацыяльной інфраструктурай. Адукатыўны, навукова-тэхнічны і інавацыйны патэнцыял	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
7	Вытворча-эканамічны патэнцыял. Эканоміка-геаграфічна характеристыка развіцця відаў эканамічнай дзейнасці	6	4		
7.1	Нацыянальная эканоміка Беларусі і яе сучасная структура	0,5			Франтальнае апытаціе. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
7.2	Сельская, лясная і рыбная гаспадарка	0,5			Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle
7.3	Прамысловасць як вядучая галіна эканомікі Беларусі. Асаблівасці тэрытарыяльной структуры прамысловай вытворчасці	0,5	2		Разлікова-аналітычная работа. Тэст на адукатыўным партале БДУ LMS Moodle. Эссе

7.4	Горназдабываючая прамысловасць. Водазабеспячэнне, збор, апрацоўка і выдаленне адходаў. Забеспячэнне электраэнергіяй, газам і гарачай вадой	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.5	Вытворчасць прадуктаў харчавання, напояў і тыгунёвых вырабаў	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.6	Металургічная вытворчасць. Вытворчасць вылічальнай, электроннай і аптычнай апаратуры, электраабсталявання, машын і абсталявання, транспартных сродкаў	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.7	Вытворчасць кокса і прадуктаў нафтапрараўкі, хімічных прадуктаў, фармацэўтычных прадуктаў і прэпаратаў	0,5	2			Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.8	Вытворчасць гумавых і пластмасавых вырабаў, іншых неметалічных мінеральных прадуктаў. Вытворчасць вырабаў з дрэва і паперы, паліграфічнае дзейнасць і тыражаванне запісаных носьбітаў інфармацыі	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.9	Вытворчасць тэкстыльных вырабаў, адзення, вырабаў са скury і футра. Вытворчасць іншых гатовых вырабаў	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.10	Транспартна-каммунікацыйны комплекс	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.11	Аптовы і рознічны гандль. Турызм. Будаўнічы комплекс. Інвестыцыі	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
7.12	Знешнеэканамічныя сувязі	0,5				Франтальнае апытанне. Тэст на адукацыйным партале БДУ LMS Moodle
8	Эканоміка-географічнае раянаванне і харектарыстыка рэгіёнаў Беларусі		2			
8.1	Эканоміка-геаграфічнае раянавання Беларусі					
8.2	Эканоміка-геаграфічнае харектарыстыка рэгіёнаў Беларусі		2			Разлікова-аналітычнае работа. Калоквіум. Кантрольнае тэсціраванне

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Пералік асноўнай літаратуры

1. Брылеўскі, М.М. Фізічна геаграфія Беларусі: практыкум для студ. геагр. фак. / М.М. Брылеўскі, Я.У. Марозаў. – Mn.: БДУ, 2006. – 108 с.
2. Национальная экономика Беларуси: учебник для студентов учреждений высш. образования по экон. спец. / В.Н. Шимов [и др.]; под ред. В.Н. Шимова. – 5-е изд., перераб. и доп. – Минск: БГЭУ, 2018. – 650 с.
3. Сектор услуг Беларуси: проблемы и перспективы развития / О.С. Булко [и др.]; науч. ред.: А.Е. Дайнеко, О.С. Булко; НАН Беларуси, Ин-т экономики. – Mn.: Беларуская навука, 2016. – 271 с.
4. Шавель, А.Н. География Беларуси (экономическая): практикум для студентов фак. геогр. и геоинформ. / А.Н. Шавель, И.И. Запрудский; под общ. ред. А.Н. Шавеля. – Mn.: БГУ, 2019. – 60 с.
5. Экология и конкурентоспособность экономики регионов / Э.В. Хоробрых [и др.] // НАН Беларуси, Ин-т экономики. – Mn.: Беларуская навука, 2018. – 212 с.
6. Эколого-географические проблемы перехода к зеленой экономике / НАН Беларуси, Ин-т природопользования; редкол.: В.С. Хомич (гл. ред.) [и др.]. – Mn.: СтройМедиаПроект, 2019. – 323 с.

Пералік дадатковай літаратуры

1. Аношко, В.С. История и методология почвоведения: учеб. пос. / В.С. Аношко. – Mn.: Вышэйшая школа, 2013. – 246 с.
2. Belarus in Maps / Hungarian Academy of Sciences; ed. by D. Karacsonyi, K. Kocsis, Z. Bottlik. – Budapest, 2017. – P. 161–166.
3. Блакітны скарб Беларусі: рэкі, азёры, вадасховішчы, турысцкі патэнцыял водных аб'ектаў. – Mn.: БелЭн, 2007. – 480 с.
4. Внешнеэкономическая стратегия Республики Беларусь: теоретические и практические аспекты / А.Е. Дайнеко [и др.]; науч. ред.: А.Е. Дайнеко, Т.С. Вергинская. – Минск: Беларуская навука, 2016. – 302 с.
5. Геология Беларуси / А.С. Махнach [и др.]. – Mn., 2001. – 815 с.
6. Государственное регулирование институционального развития экономики Беларуси / Т.В. Садовская [и др.]; под науч. ред. Т. В. Садовской; НАН Беларуси, Ин-т экономики. – Минск: Беларуская навука, 2017. – 299 с.
7. Изменение климата: последствия, смягчение, адаптация: учеб-метод. комплекс / М.Ю.Бобрик [и др.] – Витебск: ВГУ имени П.М.Машерова, 2015.-424 с.
8. Кухарчик, Ю.В. Геология четвертичных отложений: пособие / Ю.В. Кухарчик. – Mn.: БГУ, 2011. – 160 с.
9. Клебанович, Н.В. География почв Беларуси: учеб. пособие / Н.В. Клебанович, В.С. Аношко и др. – Mn.: БГУ, 2011. – 183 с.
10. Козловская, Л.В. Социально-экономическая география Беларуси: курс лекций в 3-х ч. Ч.1. Условия и факторы социально-экономического развития и территориальной организации хозяйства Беларуси / Л.В. Козловская. – Mn.: БГУ, 2002. – 107 с.

11. Козловская, Л.В. Социально-экономическая география Беларуси: курс лекций. В 3 ч. Ч. 2. Экономико-географическая характеристика межотраслевых комплексов / Л.В. Козловская. – Мин.: БГУ, 2004. – 99 с.
12. Козловская, Л.В. Социально-экономическая география Беларуси: курс лекций. В 3 ч. Ч.3. Экономико-географическое районирование и характеристика регионов Беларуси / Л.В. Козловская. – Мин.: БГУ, 2005. – 113 с.
13. Концепция Национальной стратегии устойчивого развития Республики Беларусь на период до 2035 года [электронный ресурс] / Министерство экономики Республики Беларусь. – Минск, 2018. – Режим доступа: <https://www.economy.gov.by/uploads/files/ObsugdaemNPA/Kontseptsija-na-sajt.pdf>.
14. Логинов В.Ф., Лысенко С.А. Современные изменения глобального и регионального климата. Минск: Беларуская навука. 2019. 315 с.
15. Логинов В.Ф., Лысенко С.А., Мельник В.И. Изменения климата Беларуси: причины, последствия, возможности регулирования Минск: УП "Энциклопедикс". 2020. 218 с.
16. Лопух, П.С. Гидрология водохранилищ / П.С. Лопух – Мин.: БГУ, 2013 – 260 с.
17. Марцинкевич, Г.И. Ландшафтovedение: учеб. пособие / Г.И. Марцинкевич, И.И. Счастная. – Мин.: ИВЦ Минфина, 2014. – 288 с.
18. Матвеев, А.В. Рельеф Белоруссии / А.В. Матвеев, Б.Н. Гурский, Р.И. Левицкая. – Мин.: Университетское, 1988. – 319 с.
19. Мешечко, Е.Н. Физическая география Беларуси: пособие для студ. геогр. фак. / Е.Н. Мешечко; УО "Брестский гос. ун-т им. А.С. Пушкина". – Брест: БрГУ им. А. С. Пушкина, 2014. – 232 с.
20. Мясникович, М.В. Эволюционные трансформации экономики Беларуси / М.В. Мясникович; НАН Беларуси, Отделение гуманитарных наук и искусств. – Минск: Беларуская навука, 2016. – 322 с.
21. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2030 года [электронный ресурс] / Министерство экономики Республики Беларусь. – Минск, 2017. – Режим доступа: <http://www.economy.gov.by/uploads/files/NSUR2030/Natsionalnaja-strategija-ustojchivogo-sotsialno-ekonomicheskogo-razvitiya-Respublikii-Belarus-na-period-do-2030-goda.pdf>.
22. Национальная экономика Беларуси: пособие для реализации содержания образовательных программ высш. образования I ступени и переподготовки руководящих работников и специалистов / Н.В. Яцевич [и др.] // Белкоопсоюз, УО “Бел. торгово-экономический ун-т потребительской кооперации”. – Гомель: Бел. торгово-эконом. ун-т потреб. кооперации, 2018. – 151 с.
23. Национальная экономика Беларуси: учеб.-метод. комплекс для студ. / С.В. Галковский [и др.]; М-во образования Республики Беларусь, УО «Полесский гос. ун-т». – Пинск: ПолесГУ, 2018. – 121 с.
24. Национальная экономика Беларуси : курс лекций для студ. / Л.В. Пакуш [и др.]; М-во сельского хозяйства и продовольствия РБ, УО "Бел. гос. сельхоз. академия". – Горки: БГСХА, 2015. – 250 с.

25. Об утверждении основных направлений государственной градостроительной политики Республики Беларусь [Электронный ресурс]: Указ Президента Респ. Беларусь, 5 сент. 2016 г., № 334 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – Минск, 2003. – Режим доступа: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=P31600334>.
26. Озера Беларуси: справочник / Б.П. Власов [и др.]. – Мн.: БГУ, 2004. – 284 с.
27. Основные направления перспективного экономического развития агропромышленного комплекса Беларуси / А.П. Шпак [и др.]; РНУП "Ин-т системных исследований в АПК НАН Беларуси". – Минск: Ин-т системных исследований в АПК НАН Беларуси, 2016. – 78 с.
28. Полезные ископаемые Беларуси: к 75-летию БелНИГРИ / редкол.: П.З. Хомич [и др.]. – Мн., 2002. – 528 с
29. Почвы Республики Беларусь/ В.В.Лапа [и др.]; под ред. В.В.Лапы. – Минск : ИВЦ Минфина, 2019. – 632 с.
30. Природа Беларуси: энциклопедия в 3-х томах / редкол.: Т.В.Белова [и др.]. – Минск: Беларус. энцыкл. імя П.Броўкі. – 2010.
31. Решетников, Д.Г. География туризма Беларуси: пособие для студ. фак. междунар. отношений / Д. Г. Решетников. – Минск : БГУ, 2012. – 303 с.
32. Сасноўскі, В.М. Эканамічна і сацыяльная геаграфія Беларусі : курс лекцый / В. М. Сасноўскі. – Мінск: Экоперспектива, 2012. – 215 с.
33. Стратегия развития сельского хозяйства и сельских регионов Беларуси на 2015–2020 годы / В.Г. Гусаков [и др.]; М-во сельского хозяйства и продовольствия Республики Беларусь, Национальная академия наук Беларуси, РНУП "Институт системных исследований в АПК Национальной академии наук Беларуси". – Мн.: Ин-т сист. исслед. в АПК НАН Беларуси, 2014. – 56 с.
34. Стратегия устойчивого развития Беларуси: экологический аспект / Е.А.Антипова [и др.] – Минск: ФУАинформ, 2014. – 336 с.
35. Усоцкий, В.Н. Национальная экономика Республики Беларусь : курс лекций для студ. вузов / В.Н. Усоцкий; под общ. ред. В.В. Гаврилюка; М-во образования РБ, Минский гос. лингв. ун-т. – Минск : МГЛУ, 2014. – 284 с.
36. Фізічна географія Беларусі: вучб. дап. для студ. геагр. фак. / пад рэд. Б.М. Гурскага. – Мн.: БДУ, 1995. – 192 с.
37. Якушко, О.Ф. Геоморфология Беларуси: учеб. пособие для студ. геогр. фак. / О.Ф. Якушко, Л.В. Марьина, Ю.Н. Емельянов; под ред. О.Ф Якушко. – Мн., 2000. – 172 с.

Статыстычныя зборнікі

1. Статистический ежегодник Республики Беларусь. Статистический сборник / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 471 с.
2. Регионы Республики Беларусь. Статистический сборник в 2-х т.: Т. 1: Социально-экономические показатели / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 808 с.

3. Регионы Республики Беларусь. Статистический сборник в 2-х т.: Т. 2: Основные социально-экономические показатели городов и районов / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 584 с.
4. Сельское хозяйство Республики Беларусь. Статистический сборник / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 198 с.
5. Промышленность Республики Беларусь. Статистический сборник / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 211 с.
6. Внешняя торговля Республики Беларусь. Статистический сборник / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 211 с.
7. Охрана окружающей среды в Республике Беларусь. Статистический сборник. / Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск: Национальный статистический комитет Республики Беларусь, 2019. – 199 с.
8. Состояние природной среды Беларусь: ежегодное информационно-аналитическое издание / В.М.Бурак [и др.]; под общ. ред. М.А. Ересько. – Минск: РУП «БелНИЦ «Экология», 2019. – 109 с.

Картаграфічныя дапаможнікі

1. Географический атлас учителя: пособие для учителей учреждений общего среднего образования / Государственный комитет по имуществу Республики Беларусь; РУП «Белкартография»; В.Н. Шимов (гл. ред.) [и др.]. – Минск: ОАО «Полиграфический комбинат им. Я. Коласа», 2017. – 392 с.
2. Нацыянальны атлас Беларусі. – Mn.: Камітэт па зямельных рэурсах, геадэзіі і картаграфіі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь, 2002. – 299 с.
3. Сидоренко, В.П. Республика Беларусь. Химическое производство. Производство нефтепродуктов [Карта]: учеб. нагляд. пособие для УВО / В.П. Сидоренко, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Ю.М. Нестеровская. – 1 : 500 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
4. Смоляков, Г.С. Республика Беларусь. Производство пищевых продуктов [Карта]: учеб. нагляд. пособие для УВО / Г.С. Смоляков, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Ю.М. Нестеровская. – 1 : 500 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
5. Сосновский, В.М. Брестская область. Экономическая карта [Карта]: учеб. нагляд. пособие для средней школы / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 400 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
6. Сосновский, В.М. Витебская область. Экономическая карта [Карта]: учеб. нагляд. пособие для средней школы / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 400 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.

7. Сосновский, В.М. Гомельская область. Экономическая карта [Карта]: учеб. нагляд. пособие для средней школы / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 400 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
8. Сосновский, В.М. Гродненская область. Экономическая карта [Карта]: учеб. нагляд. пособие для средней школы / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 400 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
9. Сосновский, В.М. Минская область. Экономическая карта [Карта]: учеб. нагляд. пособие для средней школы / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 400 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
10. Сосновский, В.М. Могилевская область. Экономическая карта [Карта]: учеб. нагляд. пособие для средней школы / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 400 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.
11. Сосновский, В.М. Республика Беларусь. Прамышленность [Карта]: учеб. нагляд. пособие для УВО / В.М. Сосновский, А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Т.М. Прокопович, И.И. Шилай. – 1 : 500 000. – Минск: Белкартография, 2016. – 1 карта.
12. Шавель, А.Н. Внешняя торговля товарами Республики Беларусь [Карта]: учеб. нагляд. пособие для учреждений общего среднего образования / А.Н. Шавель // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2017 г.; ред. Д.И. Балбуцкий. – 1 : 20 000 000. – Минск: Белкартография, 2018. – 1 карта.
13. Шавель, А.Н. Республика Беларусь. Металлургическое производство. Производство машин, оборудования и транспортных средств [Карта]: учеб. нагляд. пособие для УВО / А.Н. Шавель, И.И. Запрудский // сост. и подгот. к печати РУП «Белкартография» в 2016 г.; ред. Ю.М. Нестеровская. – 1 : 500 000. – Минск: Белкартография, 2017. – 1 карта.

Асноўныя інфармацыйныя электронныя крыніцы

1. Афіцыйны сайт Дзяржаўнага камітэта па маёmacці Рэспублікі Беларусь [электронны ресурс] / Дзяржнаўны камітэт па маёmacці Рэспублікі Беларусь. – Минск, 2008. – Режим доступа: <http://www.gki.gov.by>.
2. Афіцыйны сайт ДНПЦ “НПЦ НАН Беларусі па біярэсурсах” [электронный ресурс] / НАН Беларусі. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.biobel.by>.
3. Афіцыйны сайт ДУП “НПЦ па геалогіі” [электронный ресурс] / ДУП “НПЦ па геалогіі”. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.geologiya.by>;
4. Афіцыйны сайт Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь [электронны ресурс] / БелТА. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.minpriroda.gov.by>;
5. Афіцыйны сайт Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь [электронный ресурс] / Нацыянальны статыстычны камітэт Рэспублікі Беларусь. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.belstat.gov.by/>.

6. Афіцыйны сайт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь [электронный ресурс] / Пресс-служба Президента Республики Беларусь. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.president.gov.by>
7. Афіцыйны сайт РУП “Беларускі дзяржаўны геалагічны цэнтр” [электронный ресурс] / РУП “Беларускі дзяржаўны геалагічны цэнтр”. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.belgeocentr.by/>;
8. Афіцыйны сайт РУП “Цэнтральны НДІ комплекснага выкарыстання водных рэсурсаў” [электронный ресурс] / Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь. – Минск, 2020. – Режим доступа: <http://www.cricuwr.by>
9. Афіцыйны сайт Рэспубліканскага цэнтра па гідраметэаралогіі, контролю радыяцыйнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя [электронный ресурс] / Рэспубліканскі цэнтр па гідраметэаралогіі, контролю радыяцыйнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя. – Минск, 2016. – Режим доступа: <http://belgidromet.by/ru/>
10. Геапартал земельно-інфармацыйнай сістэмы Рэспублікі Беларусь [электронный ресурс] / Дзяржнаўны камітэт па маёмага Рэспублікі Беларусь. – Минск, 2020. – Режим доступа: <https://gismap.by/>

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностикі і методыка фарміравання выніковай адзнакі

Кантроль якасці ведаў па вучэбнай дысцыпліне “Геаграфія Беларусі” і сродкаў дыягностикі ўстанаўліваюцца УВА ў адпаведнасці з адукатыўным стандартам, нарматыўнымі дакументамі Міністэрства адукатыі Рэспублікі Беларусь, а таксама метадычнымі рэкамендацыямі ВМА.

Для бягучага контролю якасці засваення ведаў студэнтамі рэкамендуецца выкарыстоўваць наступны дыягнастычны інструментарый: вуснае апытанне, праверка разлікова-графічных работ, праверка эсэ, абмеркаванне презентацый на круглых сталах, калёквіум.

Выніковая адзнака ведаў студэнта фарміруецца на аснове дакументаў:

1. Правіл правядзення атэстацыі студэнтаў, курсантаў, слухачоў пры асваенні зместу адукатыўных праграм вышэйшай адукатыі (Пастанова Міністэрства адукатыі Рэспублікі Беларусь № 53 ад 29 мая 2012 г.);
2. Палажэнне аб рэйтынгавай сістэме ацэнкі ведаў студэнтаў па дысцыпліне ў БДУ (загад рэктара БДУ ад 31.03.2020 г. № 189 –ОД).
3. Крытэрыі ацэнкі ведаў і кампетэнцый студэнтаў па 10-балльной шкале (пісьмо Міністэрства адукатыі Рэспублікі Беларусь 21-04-01/105 ад 22.12.2003 г.).

Формай бягучай атэстацыі по дысцыпліне “Геаграфія Беларусі” вучэбным планам прадугледжаны экзамен.

Пры фарміраванні выніковай адзнакі выкарыстоўваецца рэйтингавая ацэнка ведаў студента, якая дае магчымасць праслядзіць і ацаніць дынаміку працэса дасягнення мэтаў навучання. Рэйтингавая ацэнка прадугледжвае

выкарыстанне вагавых каэфіцыентаў для бягучага кантролю ведаў і бягучай атэсцациі студэнтаў па дысцыпліне.

Фарміраванне адзнакі за бягучую паспяховасць:

- разлікова-графічныя работы – 30 %;
- праверка эсэ, абмеркаванне прэзентацый, даклады на круглых сталах, тэсты – 30 %;
- калоквіумы – 40 %;

Рэйтынгавая адзнака па дысцыпліне разлічваецца на аснове оцэнкі бягучай паспяховасці і экзаменацыйнай адзнакі з улікам іх вагавых каэфіцыентаў. Вага адзнакі за бягучую паспеховасць складае 40 %, экзаменацыйная адзнака – 60 %.

Прыкладны пералік заданняў кіруемай самастойнай работы, якія размешчаны на Адукацыйным партале БДУ LMS Moodle

ЧАСТКА I. Фізічная геаграфія Беларусі

Тэма 1.2 Даследаваннасць прыродных умоў (2 г. ДН)

Студэнт павінен падрыхтаваць эсэ альбо прэзентацыю па адной з 30 прапанаваных тэм, якія прысвечаны асаблівасцям арганізацыі геаграфічных даследаванняў тэрыторыі Беларусі на розных этапах, дасягненнем па асноўных напрамках даследаванняў прыродных кампанентаў і прыродных комплексаў на кожным з этапаў. У эсэ павінны быць вылучаны часовыя рамкі правядзення даследаванняў (этап, перыяд, гады і г.д.), названы прозвішчы даследчыкаў, выяўлены навуковыя школы, да якіх яны адносяцца, пералічаны навуковыя, вучэбныя, праектныя ўстановы, якія праводзілі даследаванні, асноўныя тэарэтычныя і практычныя вынікі і дасягненні даследаванняў, пералічаны буйнейшыя навуковыя працы, картографічныя матэрыялы па тэмэ даследаванняў.

Па выніках прэзентацыі альбо эсэ студэнт выказвае асабістое меркаванне: чаму менавіта названыя ім даследчыкі зрабілі найбольш важкі ўнёсак у той ці іншы накірунак даследаванняў, чаму па тым ці іншым накірунку з'явіліся навуковыя школы, чаму менавіта названыя ім установы і ведамствы былі вядучымі па накірунках даследаванняў і г.д.

Форма кантроля – праверка эсэ, прэзентацый і их абмеркаванне на круглым стале.

Тэма 2.3 Карысныя выканні Беларусі: размяшчэнне і магчымасці выкарыстання карысных выканняў (2 г.)

Дадзеная работа праводзіцца ў форме праблемнай дзелавой гульні “Распрацоўка Дзяржаўнай праграмы геолагаразведачных работ па развіцці мінеральна-сыравіннай базы Беларусі на 2020–2025 гг.” Навучальная группа размяркоўваецца на мінігрупы па 2-3 чалавекі, якія прадстаўляюць установы і ведамствы, што займаюцца паслугамі ў горназдабываючай прамысловасці,

звязанымі з разведкай карысных выкапняў, арганізацыяй іх распрацоўкі і ацэнкай уздзейння здабычы на навакольнае асяроддзе. Кожная мінігрупа, карыстаючыся інфармацыйнымі крыніцамі (афіцыйнымі сайтамі ўстаноў і ведамстваў) самастойна рыхтуе кароткае выступленне аб гаручых, металічных, вадкіх карысных выкапнях, горна-хімічнай сырарвіне і будаўнічых матэрыялах, згодна са сферай адказнасці ўстановы. На адкрытым паседжанні “Мінпрыроды” кожная з мінігруп даказвае важнасць вылучэння сродкаў на разведку і распрацоўку тых ці іншых карысных выкапняў, правядзенне навуковых даследаванняў геалагічнай тэматыкі менавіта сваёй установе. Прадстаўнікі “НВЦ па геалогіі” па выніках выступленняў прымаюць рашэнне аб чарговасці ўключэння ў дзяржаўную праграму геолагаразведачных работ прапаноў ведамств і аб аб’ёмах вылучэння сродкаў на іх правядзенне.

Форма кантроля – самааналіз дакладаў і прэзентацый і іх абмеркаванне на круглым стале.

Тэма 3.1 Клімат Беларусі і яго сучаснае змяненне: праблемы змянення клімату і яго ўплыў на гаспадарчую дзейнасць (2 г.).

Дадзеная работа праводзіцца ў форме праблемнай дзелавой гульні “Праблема змянення клімату”. Студэнты размяркоўваюцца на 4 групы, адна з якіх прадстаўляе Рэспубліканскі цэнтр па гідраметэаралогіі і троі групы экспертаў. Групы экспертаў рыхтуюць паведамленні аб змяненні асноўных кліматычных паказчыкаў у краіне, іх рэгіянальных асаблівасцях, аб адмоўных і станоўчых наступствах змянення клімату на розныя віды гаспадарчай дзейнасці, стан здароўя насельніцтва. На адкрытым паседжанні “Мінпрыроды” кожная з груп экспертаў у сваім выступленні прыводзіць аргументаваныя высновы і выказвае свае меркаванні аб прычынах змянення клімату. Прадстаўнікі Рэспубліканскага цэнтра па гідраметэаралогіі па выніках выступленняў прымаюць рашэнне аб распрацоўцы мерапрыемстваў па змягчэнні наступстваў змянення клімату і адаптацыі гаспадарчага комплексу краіны да змянення клімату.

Форма кантроля – самааналіз дакладаў і прэзентацый і іх абмеркаванне на круглым стале.

Тэма 4.4 Прыводахоўныя тэрыторыі Беларусі. Захаванне біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці: перспектывы павелічэння прыводахоўнага патэнцыялу рэгіёнаў Беларусі і стварэнне адзінай экалагічнай сеткі (2 г.).

Дадзеная работа праводзіцца ў форме праблемнай дзелавой гульні “Праблема захавання ландшафтнай і біялагічнай разнастайнасці і стварэння адзінай экалагічнай сеткі”. Студэнты размяркоўваюцца на 7 груп, адна з якіх прадстаўляе “Мінпрыроды” і шэсць груп экспертаў, якія даказваюць за адну з адміністрацыйных абласцей краіны. Эксперты, карыстаючыся афіцыйнымі сайтамі ўстаноў і ведамстваў, рыхтуюць выступленне аб захаванні прыводахоўнага патэнцыялу вобласці, перспектывыўных для ўключэння ў экалагічную сетку аб’ектаў з унікальнымі ландшафтамі, гідрагеологічнымі,

батанічнымі і зоагеаграфічнымі тэрыторыямі, уключэнні ў Чырвоную кнігу асобных відаў жывёл і раслін. На адкрытым паседжанні “Мінпрыроды” яны прыводзяць абгрунтаваныя высновы аб змяненні сеткі ААПТ у сваёй вобласці, а прадстаўнікі “Міністэрства” па выніках выступленняў прымаюць рашэнне аб распрацоўцы праекта пашэрэння сеткі ААПТ і ўключэнні асобных відаў флоры і фаўны ў Чырвоную кнігу.

Форма контроля – самааналіз дакладаў і прэзентацый іх абмеркаванне на круглым стале.

Тэма 5.6 Палеская правінцыя: асаблівасці прыроды фізіка-геаграфічных рэгіёнаў (2 г.)

Дадзеная работа з'яўляецца працягам практычнай работы 9. Па выніках апісання асаблівасцяў прыродных умоў і прыродных рэсурсаў фізіка-геаграфічнага раёна з дапамогай кейс-метада студэнты рыхтуюць эсэ, альбо прэзентацыю ў якую ўключаюць апісанне ўнікальных асаблівасцяў і геаграфічных рэкордаў раёна і прыходзяць да высновы аб магчымасцях яго выкарыстання ў розных галінах гаспадарчай дзейнасці.

Форма контроля – выніковая канферэнцыя, абмеркаванне эсэ і прэзентацый.

**ЧАСТКА II. Сацыяльна-эканамічная геаграфія Беларусі
(па матэрыялах практыкума “Геаграфія Беларусі (эканамічная)”)**

**Тэма 7.1 Нацыянальная эканоміка Беларусі і яе сучасная структура
Структура і дынаміка нацыянальнай эканомікі Беларусі і яе рэгіёнаў (2 г. ДН) – разлікова-аналітычная работа, круглы стол**

Работа прадугледжвае:

1. Аналіз дынамікі структуры ВУП Беларусі з 1990 г. па апошні справаздачны год.
2. Характарыстыку ролі рэгіёнаў Беларусі ў фарміраванні ВУП краіны ў 2010 г. і за апошні справаздачны год.
3. Аналіз змен у структуры ВРП абласцей і г. Мінска за перыяд з 2010 г. па апошні справаздачны год.

Форма контроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, абмеркаванне яе вынікаў у фармаце круглага стала, тэсціраванне.

**Тэма 7.3 Прамысловасць як вядучая галіна эканомікі Беларусі.
Асаблівасці тэрытарыяльной структуры прамысловай вытворчасці**

Структура прамысловасці Беларусі. Спецыялізацыя прамысловасці рэгіёнаў (2 г. ДН) – разлікова-аналітычная работа, эсэ

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі структуры прамысловай вытворчасці Беларусі за перыяд з 1990 г. па апошні справаздачны год.

2. Вызначэнне спецыялізацыі прамысловай вытворчасці ўвогуле і апрацоўчай прамысловасці ў прыватнасці рэгіёнаў Беларусі.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы і эссе, тэсціраванне.

Тэма 7.10 Транспартна-камунікацыйны комплекс

Транспорт и сувязь (2 г. ДН) – разлікова-аналітычная работа

Работа прадугледжвае:

1. Аналіз забяспечанаасці рэгіёнаў Беларусі транспартнымі шляхамі і яе дынаміка за перыяд з 2010 г. па апошні справаздачны год.

2. Аналіз асаблівасцяў функцыянавання асобных відаў транспорту ў Рэспубліцы Беларусь за перыяд з 2000 г. па апошні справаздачны год.

3. Ацэнку ўзорённю развіцця транспартнай інфраструктуры вобласці Беларусі (на выбар студэнта) ў разрэзе адміністрацыйных раёнаў.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, тэсціраванне.

Прыкладная тэматыка практычных заняткаў

Частка I. Фізічная географія Беларусі

Практычная работа № 1. Тэктанічная будова Беларусі: параўнальная харектарыстыка тэктанічных структур. (2 г.)

Практычная работа № 2. Фарміраванне платформавага чахла: пабудова геалагічнага разрэзу праз тэрыторыю Беларусі. (4 г.)

Практычная работа № 3. Рэльеф Беларусі і яго гаспадарчае выкарыстанне: Рэгіональныя асаблівасці рэльефу. (2 г. ДН)

Практычная работа № 4. Клімат Беларусі і яго сучаснае змяненне: рэгіональныя адрозненні клімату і ацэнка кліматычных рэсурсаў. (2 г. ДН)

Практычная работа № 5. Гідраграфічная сетка і водныя рэсурсы Беларусі: рэгіональныя асаблівасці водных рэсурсаў і магчымасці іх выкарыстання. (2 г. ДН)

Практычная работа № 6. Глебавае покрыва і зямельныя рэсурсы Беларусі: рэгіональныя асаблівасці глебавага покрыва і яго рацыянальнае выкарыстанне. (4 г. ДН)

Практычная работа № 7. Расліннасць Беларусі і яе рэгіональныя асаблівасці: рэгіональныя асаблівасці расліннасці і яе гаспадарчага выкарыстання.

Практычная работа № 8. Палеская правінцыя: харектарыстыка фізіка-географічнага рэгіёна.

Частка II. Сацыяльна-эканамічная геаграфія Беларусі (па матэрыялах практыкума “Геаграфія Беларусі (эканамічная)”)

Практычная работа № 1 Эканоміка-геаграфічнае і геапалітычнае становішча Беларусі (2 г.) – разлікова-аналітычная работа, эсэ

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку спрыяльнасці эканоміка-геаграфічнага становішча (ЭГС) дзяржаў Усходняй Еўропы.
2. Характарыстыку ЭГС Рэспублікі Беларусь.
3. Стварэнне мадэлі геапалітычнага становішча Рэспублікі Беларусь.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы і эсэ, тэсціраванне.

Практычная работа № 2 Сельская, лясная і рыбная гаспадарка (2 г.) – разлікова-аналітычная работа, круглы стол

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі рэгіянальнай структуры функцыяновання лясной гаспадаркі.
2. Параўнальна-геаграфічны аналіз вытворчых паказчыкаў сельскай гаспадаркі Беларусі і асобных краін свету.
3. Ацэнку структурных зрухаў у паказчыках функцыяновання жывёлагадоўлі ў абласцях.
4. Вызначэнне спецыялізацыі раслінаводства абласцей.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, абмеркаванне яе вынікаў у фармаце круглага стала, тэсціраванне.

Практычная работа № 3 Горназдабыўная прамысловасць. Вытворчасць і размеркаванне электраэнергіі (2 г.) – разлікова-аналітычная работа, індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі ролі ЗЭД «Горназдабыўная прамысловасць» і «Забеспячэнне электраэнергій, газам, парай, гарачай вадой і кандыцыянованым паветрам» у прамысловасці Беларусі.
2. Аналіз дынамікі здабычы асобных відаў карысных выкапняў у Беларусі і ацэнка рэсурсазабяспечанасці імі.
3. Аналіз дынамікі і структуры электробаланса Рэспублікі Беларусь.
4. Эўрыстычнае заданне “Распрацоўка мадэлі рэгіянальнага прамысловага кластара на базе РУП «Беларуская АЭС»”

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, праверка выканання індывідуальных заданняў на аснове эўрыстычнага падыходу, тэсціраванне.

Практычная работа № 4 Вытворчасць харчовых прадуктаў, напояў і тытунёвых вырабаў (2 г.) – разлікова-аналітычная работа, індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі структуры вытворчасці па ЗЭД «Вытворчасць харчовых прадуктаў, напояў і тытунёвых вырабаў» у Рэспубліцы Беларусь.

2. Аналіз рэгіянальнай структуры вытворчасці харчовых прадуктаў, напояў і тытунёвых вырабаў у Беларусі.
3. Характарыстыку размеркавання вытворчасці асобых відаў харчовай прадукцыі па рэгіёнах Беларусі.
4. Эўрыстычнае заданне “«Малочныя рэкі» Беларусі”.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, тэсціраванне.

Практычная работа № 5 Металургічнае вытворчасць. Машынабудаванне (2 г.) – разлікова-аналітычнае работы, індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі сярэдняспісачнай колькасці работнікаў у разрэзе ВЭД, якія адносяцца да металурга-машынабудаўнічага комплексу.
2. Аналіз дынамікі вытворчасці асобых відаў прадукцыі металурга-машынабудаўнічага комплексу Беларусі.
3. Характарыстыку рэгіянальных асаблівасцяў вытворчасці асобых відаў прадукцыі металурга-машынабудаўнічага комплексу ў Беларусі.
4. Эўрыстычнае заданне “Фарсайт-даследаванне проблем і перспектывы развіцця машынабудавання ў Беларусі”.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, праверка выканання індывідуальных заданняў на аснове эўрыстычнага падыходу, тэсціраванне.

Практычная работа № 6 Нафтаперапрацоўка. Хімічная і фармацэўтычнае вытворчасць (2 г.) – разлікова-аналітычнае работы, індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі ўдзельнай вагі дадзеных ВЭД у структуры апрацоўчай прамысловасці Беларусі.
2. Аналіз функцыяновання нафтаперапрацоўкі ў Беларусі.
3. Аналіз дынамікі рэгіянальнай структуры выпуску асобых відаў прадукцыі хімічнай вытворчасці.
4. Эўрыстычнае заданне “Параўнальны аналіз кошту асноўных лекавых прэпаратаў айчыннай і замежнай вытворчасці ў аптэчных сетках Беларусі”.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, праверка выканання індывідуальных заданняў на аснове эўрыстычнага падыходу, тэсціраванне.

Практычная работа № 7 Вытворчасць гумовых і пластмасавых вырабаў, будаўнічых матэрыялаў, вырабаў са шкла і керамікі. Дрэваапрацоўчая і цэлюлозна-папяровая прамысловасць (2 г.) – разлікова-аналітычнае работы, індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку ўзроўню развіцця дрэваапрацоўчай прамысловасці ў рэгіёнах Беларусі
2. Аналіз дынамікі рэгіянальнай структуры вытворчасці асобных відаў будаўнічых матэрыялаў.
3. Вызначэнне рэгіянальных асаблівасцяў вытворчасці асобных відаў прадукцыі цэлюлозна-папяровай прамысловасці.
4. Эўрыстычнае заданне “Аналіз кошту шын для легкавых аўтамабіляў у Беларусі і вызначэнне фактараў канкурэнтаздольнасці прадукцыі ААТ «Белшина» (на прыкладзе брэнда кампаніі «Belshina Artmotion»)”.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, праверка выканання індывідуальных заданняў на аснове эўрыстычнага падыходу, тэсціраванне.

Практычная работа № 8 Вытворчасць тэкстыльных вырабаў, адзення, вырабаў са скury i футра (2 г.) – разлікова-аналітычная работа, індывідуальныя заданні на аснове эўрыстычнага падыходу

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі сярэдняспісачнай колькасці занятых у дадзеным ВЭД.
2. Аналіз дынамікі вытворчасці тэкстыльных вырабаў, адзення і абутку ў Беларусі.
3. Аналіз дынамікі рэгіянальнай структуры вытворчасці тканін, трыватажных вырабаў і абутку.
4. Эўрыстычнае заданне “Маркетынгавае даследаванне вытворчасці скуронога абутку на адным з прадпрыемстваў Рэспублікі Беларусь (на выбар студэнта)”.

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, выканання індывідуальных заданняў на аснове эўрыстычнага падыходу, тэсціраванне.

Практычная работа № 9 Знешнеэканамічныя сувязі Беларусі (2 г.) – разлікова-аналітычная работа

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку дынамікі гандлёвага балансу Рэспублікі Беларусь.
2. Аналіз трансфармацыі таварнай структуры экспарту і імпарту тавараў.
3. Характарыстыку трансфармацыі геаграфічнай структуры экспарту і імпарту тавараў.
4. Ацэнку тэрытарыяльна-структурных асаблівасцяў знешняга гандлю адной з абласцей Беларусі ці г. Мінска (на выбар студэнта)

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, тэсціраванне.

Практычная работа № 10 Параўнальная эканоміка-геаграфічная ха- рактарыстыка рэгіёнаў Беларусі (2 г.) – разлікова-аналітычная работа

Работа прадугледжвае:

1. Ацэнку ролі рэгіёнаў Беларусі ў нацыянальнай эканоміцы
2. Ацэнку ЭГС рэгіёнаў Беларусі

3. Характарыстыку дэмографічнай сітуацыі ў рэгіёнах Беларусі
4. Эўрыстычнае заданне “Брэндынг рэгіёнаў Беларусі”

Форма кантроля – праверка разлікова-аналітычнай работы, выканання індывідуальных заданняў на аснове эўрыстычнага падыходу, тэсціраванне, калоквіум.

Апісанне іннавацыйных падыходаў і метадаў выкладання вучэбнай дысцыпліны

Пры арганізацыі адукатыўнага працэса пры вывучэнні дысцыпліны “Геаграфія Беларусі” рэкамендуецца выкарыстоўваць практика-арыентаваны падыход, метад развіцця крытычнага мыслення, метод проектнога обучения, метод груповога обучения.

Практика-арыентаваны падыход прадугледжвае: самастойнае засваенне студэнтамі зместу адукатыўнага працэса праз вырашэнне практичных задач (выкананне індывідуальных варыянтаў (30-35 па кожнай тэме) 8 разлікова-графічных работ); атрыманне навыкаў эфектыўнага іх выканання ў традыцыйнай і дыстанцыйнай форме; што дазволіць сформіраваць професійныя кампетэнцыі, прадугледжаныя адукатыўным стандартам.

Метад развіцця крытычнага мыслення прадугледжвае: фарміраванне ў студэнтаў навыкаў працы з інфармацыяй пры выкананні разлікова-графічных работ па тэмах вывучаюцца дысцыпліны. Студэнту ў працэсе працы з інфармацыяй неабходна ажыццяўляць яе адбор, аналіз сутнасці, праводзіць параўнанні і выяўляць адметныя асаблівасці, фармуліраваць высновы, даследаваць альтэрнатывы. Кожная разлікова-графічная работа заканчваецца выказваннем асабістых меркаванняў па праведзеных разліках пры параўнанні асобных фізіка-геаграфічных раёнаў з тэрыторыяй Беларусі.

Метад групавога навучання рэкамендуецца реалізуваць у рамках работы малых груп студэнтаў пры выкананні кантралюемых самастойных работ пры падрыхтоўцы презентацый і дакладаў і правядзенні дыскусій у рамках дзелавых гульняў па актуальных проблемах рацыянальнага прыродакарыстання і экалагічнага стану рэгіёнаў краіны. Групавая работа праводзіцца з прымяненнем метада арганізацыі даследчай группы студэнтаў, што павялічвае іх узаемную адказнасць і супрацоўніцтва.

Эўрыстычны падыход прадугледжвае ажыццяўленне студэнтамі дэманстрацыі шматварыянтнасці вырашэння професійных задач і жыццёвых проблем; творчую самарэалізацыю навучэнцаў у працэсе стварэння адукатыўных прадуктаў; індывідуалізацыю навучання праз вялікую колькасць варыянтаў задання, магчымасці самастойна вызначаць мэту і выказваць сваё асабістое меркаванне па проблемных пытаннях.

Метад аналіза канкрэтных сітуацый (кейс-метад) прадугледжвае набыццё студэнтам ведаў і навыкаў для вырашэння практичных задач; аналіз сітуацыі з дапамогай професійных ведаў, асабістага вопыту, і іншых крыніц. Набыццё ведаў па характарыстыцы асобных прыродных кампанентаў розных

рэгіёнаў краіны, прыводзіць да магчымасці састаўлення комплекснай фізіка-географічнай харкторыстыкі асобных рэгіёнаў краіны.

Метад вучэбнай дыскусіі прадугледжвае ўдзел студэнтаў у мэтанакіраваным абмене меркаваннямі, ідэямі для выпрацоўкі адзінай пазіцыі па пэўнай праблеме. Выкарыстанне метада рэкамендуеца пры вывучэнні сучасных і перспектывных накірункаў устойлівага развіцця Беларусі і асобных рэгіёнаў.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі самастойнай работы навучэнцаў

Для арганізацыі самастойнай работы студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне варта выкарыстоўваць сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі: размясціць у інфармыцыйных сетках комплекс вучэбных і вучэбна-метадычных матэрыялаў (вучэбна-праграмныя матэрыялы, метадычныя рэкамендацыі па выкананнюю практычных работ; матэрыялы бягучага контролю і бягучай атэстацыі, дазваляючай вызначыць адпаведнасць вучэбнай дзейнасці навучэнцаў патрабаванням адукацыйных стандартаў вышэйшай адукацыі і вучэбна-праграмнай дакументацыі, у т.л. пытанні для падрыхтоўкі да экзамена, пытанні для самаконтролю, спіс рэкамендаванай літаратуры).

Самастойная работа (практычныя работы) студэнтаў па вывучэнню вучэбнай дысцыпліны «Геаграфія Беларусі» выконваюцца ў аўдыторнай форме, а таксама з выкарыстаннем дыстанцыйнага навучання на Адукацыйным партале БДУ. Студэнтам прапануеца самастойны разгляд шэрагу пытанняў, што прадугледжвае паглыбленае вывучэнне асноўнай і дадатковай літаратуры.

Таксама важная роля адводзіцца пошуку (падбору) літаратуры і электронных крыніц інфармацыі, а таксама статыстычных дадзеных для выканання практычных работ і КСР ў рамках дысцыпліны. Студэнты павінны навучыцца выкарыстоўваць сучасныя магчымасці і інфармацыйныя рэсурсы сеткі Інтэрнэт: афіцыйныя сайты дзяржаўных органаў кіравання, Нацыянальнага статыстычнага камітэта Рэспублікі Беларусь, прадпрыемстваў і арганізацый прамысловасці, сельскай гаспадаркі і сферы паслуг, афіцыйныя статыстычныя зборнікі, публікацыі артыкулаў і падручнікаў у адкрытым доступе, рэсурсы навінавых і тэлеграфных агенцтваў (<https://www.belta.by/>, <https://www.tut.by> і г.д.), рэсурсы электроннай (<http://www.elib.bsu.by>) і фундаментальнай бібліятэкі БДУ (<https://library.bsu.by>).

Эфектыўнасць самастойнай працы студэнтаў правяраеца пры правядзенні бягучага і выніковага контролю ведаў.

Прыкладны пералік пытанняў да экзамену

Частка 1. Фізічна геаграфія Беларусі

1. Асаблівасці будовы зямной кары Беларусі (асноўныя блокі, магутнасць, вертыкальная будова). Тыпы разломаў, іх утварэнне і прасціранне.
2. Геаструктурнае раянаванне. Асаблівасці размяшчэння і будовы асноўных геаструктурных абласцей фундамента Беларусі.
3. Тэктанічныя структуры. Асаблівасці размяшчэння і будовы дадатных тэктанічных структур Беларусі.
4. Тэктанічныя структуры. Асаблівасці размяшчэння, фарміравання і будовы адмоўных тэктанічных структур Беларусі.
5. Асаблівасці фарміравання платформавага чахла і палеагеаграфічнае развіццё тэрыторыі Беларусі ў верхнім пратэразоі.
6. Асаблівасці фарміравання платформавага чахла і палеагеаграфічнае развіццё тэрыторыі Беларусі ў палеазоі.
7. Тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння чацвярцічных адкладаў у Беларусі, іх тыпы і магутнасць.
8. Карысныя выкапні Беларусі. Асаблівасці размяшчэння радовішчаў карысных выкапняў, звязаных з пародамі крышталічнага фундамента.
9. Карысныя выкапні Беларусі. Асаблівасці размяшчэння радовішчаў карысных выкапняў, звязаных з дэвонскімі адкладамі.
10. Асаблівасці размяшчэння радовішчаў гаручых карысных выкапняў (тэктанічныя структуры, адклады, умовы залягання).
11. Неметалічныя карысныя выкапні. Асаблівасці размяшчэння радовішчаў шкловых, фармовачных і будаўнічых пяскоў.
12. Асаблівасці размяшчэння ў Беларусі лёсападобных адкладаў і іх уплыў на рэльеф (характэрныя формы, распаўсядженне).
13. Генетычныя тыпы рэльефа Беларусі. Асаблівасці размяшчэння эоловых і тэхнагенных форм рэльефа.
14. Рэльеф Беларусі. Асаблівасці фарміравання і размяшчэння азёрна-ледавіковых і азёрна-алювіяльных раёнін і нізін.
15. Асноўныя адрозненні рэльефа канцавых марэн паазерскага і сожскага ўзроста (распаўсядженне, формы).
16. Асаблівасці размеркавання атмасфернага ціску і атмасфернай цыркуляцыі ў Беларусі па асноўных сезонах года.
17. Асаблівасці размеркавання гадавой сумарнай сонечнай радыяцыі і радыяцыйнага балансу па тэрыторыі Беларусі.
18. Цеплавы рэжым. Асаблівасці размеркавання тэмператур па тэрыторыі Беларусі ў халодны перыяд.
19. Цеплавы рэжым. Асаблівасці размеркавання тэмператур па тэрыторыі Беларусі ў цёплы перыяд.
20. Асаблівасці тэрытарыяльнага размеркавання ападкаў у Беларусі.

21. Асаблівасці гідраграфічнага рэжыму рэк. Адрозненні па працягласці веснавога разводдзя рэк Прыпяць і Нёман.
22. Асаблівасці гідраграфічнага рэжыму рэк. Змяненні вышыні пад'ёму ўзроўню вады пад час веснавога разводдзя ў рэк Прыпяць і Заходняя Дзвіна.
23. Басейны рэк. Змяненні структуры жыўлення па басейнах буйнейшых рэк.
24. Азёры Беларусі. Асаблівасці размяшчэння розных тыпаў азёрных катлавін па тэрыторыі Беларусі.
25. Вадасховішчы і іх тыпы. Асаблівасці размяшчэння вадасховішчаў па тэрыторыі Беларусі.
26. Галоўныя працэсы глебаўтварэння на тэрыторыі Беларусі. Тыпы глеб.
27. Фактары глебаўтварэння. Асаблівасці размяшчэння па тэрыторыі Беларусі розных па грануламетрычнаму складу глебаўтваральных парод.
28. Структура лясной расліннасці. Асаблівасці разпаўсюджвання хваёвых лясоў.
29. Структура лясной расліннасці. Асаблівасці размяшчэння яловых лясоў па тэрыторыі Беларусі і экалагічныя праблемы, звязаныя з імі.
30. Прыродаахоўныя тэрыторыі Беларусі. Асаблівасці размяшчэння геалагічных помнікаў прыроды рэспубліканскага значэння.
31. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Віцебскага Паазер'я.
32. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Браслаўскага Паазер'я.
33. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Нарачана-Ушацкага Паазер'я.
34. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Падзвіння.
35. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Цэнтральнай акругі Беларускай грады.
36. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Панямоння.
37. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Паўднёва-заходняй акругі Беларускай грады.
38. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Заходняга Перадпалесся.
39. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Усходняга Перадпалесся.
40. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Брэсцкага Палесся.
41. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Прыпяцкага Палесся.
42. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Мазырскага Палесся.
43. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Гомельскага Палесся.
44. Фізіка-геаграфічная характарыстыка акругі Падняпроўя.
45. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Суражскай нізіны.
46. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Віцебскага ўзвышша.
47. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Дзісенскай нізіны.
48. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Полацкай нізіны.
49. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Ушацка-Лепельскага ўзвышша.
50. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Ашмянскага ўзвышша.
51. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Мінскага ўзвышша.
52. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Лідской раёніны.
53. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Гродзенскага ўзвышша.
54. Фізіка-геаграфічная характарыстыка Навагрудскага ўзвышша.

55. Фізіка-геаграфічна харкторыстыка Капыльскай грады.
56. Фізіка-геаграфічна харкторыстыка Мазырска-Лельчицкай раёніны.
57. Фізіка-геаграфічна харкторыстыка Цэнтральнабярэзінскай раёніны.
58. Фізіка-геаграфічна харкторыстыка Маларыцкай раёніны.
59. Фізіка-геаграфічна харкторыстыка Горацка-Мсцілаўскага ўзвышша.
60. Фізіка-геаграфічна харкторыстыка Аршанска-Магілёўскай раёніны.

Частка 2. Сацыяльна-эканамічна геаграфія Беларусі

1. Ацэнка эканоміка-геаграфічнага становішча Рэспублікі Беларусь. Дзяржаўныя межы і іх роля ў развіцці зневнеэканамічных сувязяў краіны.
2. Узровень эканамічнага развіцця Беларусі. Месца краіны ў сусветнай супольнасці па асноўных сацыяльна-эканамічных паказчыках.
3. Палітыка-геаграфічнае становішча Рэспублікі Беларусь. Месца краіны ў асноўных геапалітычных канцэпцыях.
4. Фарміраванне тэрыторыі Беларусі. Сучасны адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел краіны.
5. Прыватна-рэсурсны патэнцыял Беларусі. Размяшчэнне асноўных карысных выкапняў і іх гаспадарчае выкарыстанне.
6. Экалагічная сітуацыя ў Беларусі ў кантэксце канцэпцыі ўстойлівага развіцця. Экалагічная інфраструктура краіны.
7. Фактары дынамікі колькасці насельніцтва Беларусі. Палаўзроставая структура насельніцтва.
8. Натуральны рух насельніцтва Беларусі. Рэгіянальныя асаблівасці нараджальнасці, смяротнасці і натуральнага прыросту насельніцтва краіны.
9. Міграцыйныя працэсы насельніцтва Беларусі ў другой палове XX – пачатку XXI стст. Фактары ўнутранай і зневнай міграцыі насельніцтва краіны.
10. Размяшчэнне насельніцтва па тэрыторыі Беларусі: фактары тэрытарыяльнай дыферэнцыяцыі і сучасныя зрухі.
11. Працоўна-рэсурсны патэнцыял Беларусі і яго роля ў эканамічным развіцці краіны. Асаблівасці занятасці насельніцтва і ўзровень беспрацоўя.
12. Асаблівасці этнічнага і рэлігійнага складу насельніцтва Беларусі: структурныя і рэгіянальныя адрозненні.
13. Узровень і якасць жыцця насельніцтва Беларусі: асноўныя паказчыкі, якія іх харкторызуюць, і тэрытарыяльная дыферэнцыяцыя.
14. Сучасны стан і тэрытарыяльныя адрозненні ва ўзроўні развіцця сацыяльнай інфраструктуры.
15. Сучаснае развіццё адукацыі і навукі ў Рэспубліцы Беларусь. Тэрытарыяльныя адrozнennі ва ўзроўні развіцця навукова-адукацыйнай інфраструктуры.
16. Нацыянальная эканоміка Беларусі: дынаміка і асаблівасці структуры валавога ўнутраннага прадукта (ВУП). Асаблівасці занятасці насельніцтва па відах эканамічнай дзейнасці (ВЭД).
17. Валавы рэгіянальны прадукт (ВРП): роля рэгіёнаў у ВУП краіны, асаблівасці структуры ВРП і занятасці насельніцтва ў рэгіёнах Беларусі.

18. Прамысловасць як вядучая галіна нацыянальнай эканомікі Беларусі. Тэрытарыяльная структура прамысловасці. Важнейшыя прамысловыя цэнтры.
19. Горназдабыўная прамысловасць Беларусі: склад, значэнне і асаблівасці размяшчэння. Экалагічныя праблемы і перспектывы развіцця ВЭД.
20. Дынаміка і геаграфія здабычы асноўных відаў карысных выкапняў у Беларусі.
21. Забеспячэнне электраэнергіяй, газам, парам, гарачай вадой і кандыцыянаваным паветрам: склад і значэнне ВЭД. Геаграфія цеплаэнергетыкі Беларусі: фактары размяшчэння і найбуйнейшыя электрастанцы.
22. Аднаўляльныя і альтэрнатыўныя крыніцы энергіі: склад і значэнне ў электраэнергетыцы Беларусі, фактары размяшчэння, праблемы і перспектывы выкарыстання. Развіццё атамнай электраэнергетыкі ў рэспубліцы.
23. Электрабаланс Беларусі: структура вытворчасці і спажывання электраэнергіі. Перспектывы зрухі ў электрабалансе краіны.
24. Металургічны вытворчасць і вытворчасць гатовых металічных вырабаў у Беларусі: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.
25. Вытворчасць вылічальнай, электроннай і аптычнай апаратуры: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.
26. Вытворчасць электраабсталявання: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.
27. Вытворчасць машын і абсталявання: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.
28. Вытворчасць транспартных сродкаў і абсталявання: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.
29. Вытворчасць прадуктаў харчавання, напояў і тытунёвых вырабаў: склад і значэнне, фактары размяшчэння ВЭД.
30. Вытворчасць малочнай, мясной і рыбнай прадукцыі ў Беларусі: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.
31. Вытворчасць цукру, мукамольна-крупяных і крухмальных прадуктаў, хлебабулочных, макаронных і кандытарскіх вырабаў: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.
32. Перапрацоўка і кансерваванне садавіны і агародніны, вытворчасць раслінных алеяў, вострых прыпраў, дзіцячага харчавання: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.
33. Вытворчасць напояў і тытунёвых вырабаў: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.
34. Вытворчасць тэкстыльных вырабаў, адзення, вырабаў са скуры і футра: склад і значэнне, фактары размяшчэння. Тэкстыльнае вытворчасць: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.
35. Вытворчасць адзення, вырабаў са скуры і футра ў Беларусі: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.
36. Вытворчасць вырабаў з дрэва і паперы; паліграфічная дзейнасць і тыражаванне запісаных носьбітаў інфармацыі ў Беларусі: склад і значэнне,

фактары размяшчэння. Вытворчасць цэлюлозы, паперы і вырабаў з паперы: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.

37. Вытворчасць вырабаў з дрэва і мэблі ў Беларусі: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.

38. Вытворчасць коксу і прадуктаў нафтаперапрацоўкі ў Беларусі: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.

39. Вытворчасць хімічных прадуктаў у Беларусі: склад і значэнне, фактары размяшчэння. Вытворчасць прадукцыі неарганічнай хіміі і мінеральных угнаенняў: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.

40. Вытворчасць арганічных хімічных рэчываў, сінтэтычных валокнаў і нітак, пластмас у першасных формах, лакаў і фарбаў, мыйных і касметычных сродкаў у Беларусі: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.

41. Вытворчасць асноўных фармацэўтычных прадуктаў і фармацэўтычных прэпаратаў: склад і значэнне, фактары размяшчэння і геаграфія прадпрыемстваў.

42. Вытворчасць гумовых і пластмасавых вырабаў, іншых неметалічных мінеральных прадуктаў у Беларусі: склад і значэнне, фактары размяшчэння. Вытворчасць гумовых і пластмасавых вырабаў: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.

43. Вытворчасць будаўнічых матэрыялаў, вырабаў са шкла і гліны: фактары і тэрытарыяльныя асаблівасці размяшчэння.

44. Роля сельскай гаспадаркі ў эканоміцы Беларусі і яе структура. Асаблівасці размяшчэння сельскагаспадарчых зямель. Роля рэгіёнаў у сельскагаспадарчай вытворчасці рэспублікі.

45. Геаграфія раслінаводства Беларусі (збожжавая гаспадарка, бульбаводства, агародніцтва, садоўніцтва, вырошчвання тэхнічных культур): фактары і асаблівасці развіцця і размяшчэння.

46. Геаграфія жывёлагадоўлі Беларусі (жывёлагадоўля, свінагадоўля, авечкагадоўля, конегадоўля, птушкагадоўля, зверагадоўля, пчаларства): фактары і асаблівасці развіцця і размяшчэння.

47. Лясная гаспадарка Беларусі: роля ў эканоміцы. Геаграфія размяшчэння лясоў і лесанаraphтовак. Рэгіянальныя асаблівасці нарыхтовак грыбоў, ягад і жывіцы. Геаграфія найбуйнейшых паляўнічых угоддзяў краіны.

48. Транспартны комплекс Беларусі: склад і значэнне, фактары і ўмовы развіцця транспарту і сувязі. Транспартна-камунікацыйны каркас краіны. Транспортна-лагістычная сістэма Беларусі.

49. Геаграфія аўтамабільнага, чыгуначнага, трубаправоднага, рачнога і паветранага транспорту ў Беларусі.

50. Геаграфія гандлю ў Беларусі: фактары развіцця, найбуйнейшыя гандлёвыя сеткі. Фінансава-банкаўская сістэма рэспублікі.

51. Перадумовы і фактары развіцця турызму ў Беларусі. Турысцка-рэкрэацыйнае раянаванне рэспублікі. Найбуйнейшыя турысцкія цэнтры краіны.

52. Беларусь у міжнародных інтэграцыйных аб'яднаннях. Замежныя інвестыцыі і іх роля ў развіцці краіны. Інстытуцыйныя перадумовы паляпшэння інвестыцыйнага клімату краіны (свабодныя эканамічныя зоны, ёўрарэгіёны,

індустрыйяльны парк). Сумесныя і замежныя прадпрыемствы на тэрыторыі рэспублікі.

53. Геаграфія зневяданага гандлю Беларусі: роля ў сацыяльна-эканамічным развіцці, таварная і геаграфічная структура. Значэнне паслуг у зневяднім гандлі рэспублікі.

54. Брэсцкая вобласць: фактары і ўмовы развіцця. Асаблівасці размяшчэння насельніцтва і гаспадаркі.

55. Віцебская вобласць: фактары і ўмовы развіцця. Асаблівасці размяшчэння насельніцтва і гаспадаркі.

56. Гомельская вобласць: фактары і ўмовы развіцця. Асаблівасці размяшчэння насельніцтва і гаспадаркі.

57. Гродзенская вобласць: фактары і ўмовы развіцця. Асаблівасці размяшчэння насельніцтва і гаспадаркі.

58. Мінская вобласць: фактары і ўмовы развіцця. Асаблівасці размяшчэння насельніцтва і гаспадаркі.

59. Магілёўская вобласць: фактары і ўмовы развіцця. Асаблівасці размяшчэння насельніцтва і гаспадаркі.

60. Мінская сталічная агламерацыя: склад, межы, асаблівасці развіцця. Эканамічны патэнцыял і спецыялізацыя гаспадаркі. Найбуйнейшыя прамысловыя прадпрыемствы.

**ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ «ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ»
З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЕЙ**

Назва дысцыпліны, з якой патрабуецца пагадненне	Назва кафедры	Прапановы аб змяненнях у змесце вучэбнай праграмы па вы- вучаемай вучэб- най дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, распрацаваўшай вучэбную праграму (з указанным даты і ну- мара пратакола)
Гісторыя і метадалогія геаграфічных навук	Геаграфічныя экалогіі	Няма	Змяненні не патрабующа (пратакол № 7 от 12.02.2020 г.)
Геаэкалагічныя праблемы Беларусі	Геаграфічныя экалогіі	Няма	Змяненні не патрабующа (пратакол № 7 от 12.02.2020 г.)
Геаграфія сусветнай гаспадаркі	Эканамічныя і сацыяльныя геаграфіі	Няма	Змяненні не патрабующа (пратакол № 7 от 12.02.2020 г.)
Тэорыя сацыяльна- эканамічных геаграфій	Эканамічныя і сацыяльныя геаграфіі	Няма	Змяненні не патрабующа (пратакол № 8 от 13.02.2020 г.)
Сацыяльна- эканамічная геаграфія замежных краін	Эканамічныя і сацыяльныя геаграфіі	Няма	Змяненні не патрабующа (пратакол № 8 от 13.02.2020 г.)

**ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ «ГЕАГРАФІЯ БЕЛАРУСІ»
на _____ / _____ вучэбны год**

№ пп	Дапаўненні і змяненні	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і ўзгоднена на паседжанні кафедры
геаграфічнай экалогіі БДУ
(пратакол № _____ ад _____ 202 _____ г.)

Загадчык кафедры
к.г.н., дацэнт _____

Н.У.Гагіна _____

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Дэкан факультета
к. г. н., дацэнт _____

Дз.М. Курловіч